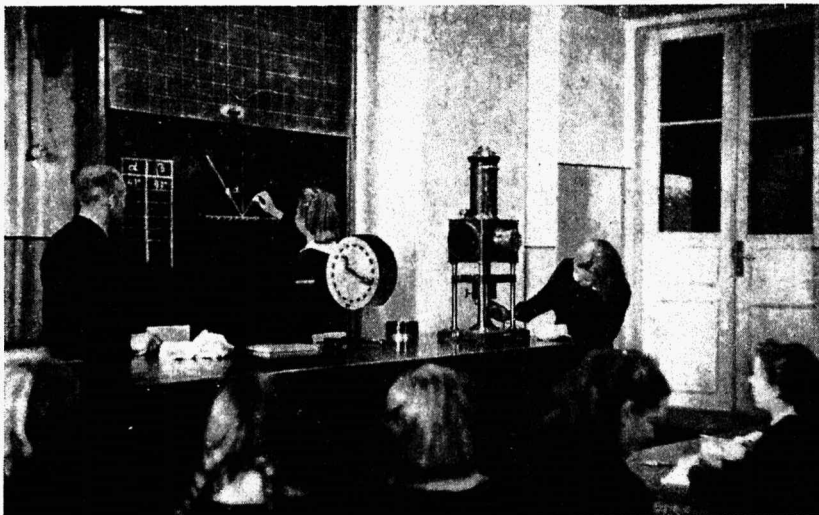

CG

NR. 1/2

OKTOOBER/NOVEMBER 1939

XII AASTAK.

TARTU II GÜMNAASIUMI,
TARTU II PROGÜMNAASIIUMI JA TARTU II REAALKOOLI HÄÄLEKANDJA

Nr. 1/2.

SS 21512. november 1939. *SF 4489*

XII aastakäik.

Väljaandja: Tartu II Gümnaasium. Pea- ja vastutav toimetaja: K. Raud, abi A. Raielo. Tegevtoimetaja: L. Pullerits. Toimetuse liikmed: H.-L. Imelik, T. Kudevits, L. Laursoo, V. Lepasson, A. Mägi, H. Parmson, V. Saral. Kunstiline nõuandja: J. Hirv. Talituse juhataja: V. Käpa. — „TTG“ ilmub 8 korda aastas igal õppekuul, välja arvatud augusti- ja septembrikuu. Tellimishind aastatellijaille 25. s. number, kuu- tellijaile 30 senti number.

Meie kooli XX aastapäevaks.

Aastad kaovad ajamerre. Elu muutub ja täieneb, sest inimeste tarbed kasvavad ja mitmekesistuvad. Meie kool, vana TTG, praegune Tartu II Gümnaasium ühes Progümnaasiumi ja Reaalkooliga, asutati 20 aastat tagasi. Need olid meie Vabariigi loomispäevad, millal eesti rahvas ja ta juhtkond elas Vabadussõja ja iseseisva riigi loomise romantikas. See oli asutamise- ja eesti rahvusliku renessansi aeg. Kakskümmend aastat on tehtud järjekindlat ülesehitavat tööd nii riiklikus kui ka hariduslikus elus. Meie kool on kahekümne aasta kestel välja kujune-

nud ja lõpliku kuju omandanud. Nende ridade kirjutaja mäletab väga hästi, kuidas Tartu Reaalkool, praegune Tartu I Gümnaasium, kristlikult jagas oma inventari ja õppevahendid meie gümnaasiumiga, et õpilased saaksid võimalikult kiiresti tööd alata. Huvitav on märkida, et tol ajal, eesti kooli loomispäevil, meie kool sai haridusallikaks paljudele neist, kes olid sattunud muulaste koolidesse. Sama nähtus kordub teataval määral ka tänapäeval, ja meie kool on ka nüüd riiklikkude huvide teenistuses, andes haridust kõigile, kes seda soovivad saada meie koo-

li väljakujunenud töötingimusi. Meie kooli välised töötingimused polnud ju Vabariigi algusaastail kuigi hääd: ruumide ja õppevahendite puudus andis end sageli tunda. Aastate kestel on olukord muutunud. Meie kool on tuhandetele noortele jaganud haridust ja neid seega elule ette valmistanud. Ta on püüdnud neid kasvatada algatus- ja otsustamisvõimelisteks ning suutelisteks elu kujundama. Kooli lõpetajad on siirdunud väga mitmesugustele kutsealadele, täites seal kohusetruult oma ülesandeid ja olles seega meie rahvuslike ja riiklike huvide teenistuses.

Soovin teile õnne, armsad õpilased, meile kõigile nii koduseks ja armsaks saanud kooli XX aastapäeval. Töotahet ja töörõõmu Teile järgnevateks aastateks! Tohime loota, et lähemal aastail meie kooli töötingimused muutuvad kaugelt paremaks, tuues kaasa avarust, valgust ning päikeseküllust.

Südamlik tänu õpetajaile, lastevanemaile ja linna- ning maa omavalitsustele tehtud töö ja hoole eest kooli arendamisel.

J. Adamson,
direktor.

* * *

„Kõik päevad kihutavad tantsu-
jalga,
mis juba punab läbi pajusalga.”
vast hingeldades kevadele vastu,

Kooli kalleim päev, kooli kevadpäev — aastapäev — paneb juba varakult rõkkama. Ei ole nüüd kellelgi raske heita enesest novembrikuu hallus ja muremõtted ja tunda vaid nakatavat, ehtsat

rõõmu ning vaimustust nii mõtteis kui tööski.

Õpilaspere tervitus kooli XX aastapäevaks tuleb juubeldavaist südameist.

Virve Liik,
Õpilaspere vanem.

* * *

Meie noored oleme tuleviku kandjad, uute suundade rajajad ja elujouetute tõdede ümberlukkajad. Igaüks üksikult pole kindlasti võimeline nii palju saavutama kui ühiskond, kus rikastatakse üksteist uute ideedega ja pakutakse ühiste mõtete elluviimiseks vastastikust abi. Ühiste eesmärkide teostamiseks on asutatud igasuguseid seltse ja ühinguid, kuid ka kool kui noorte koondis omab mingit ühingu ilmet. Siin ollakse ühendatud nii rõõmudes kui muredes, õpitakse üksteist tundma ja abistama. Kool on eelastmeks tegelikule elule, kus igal pool tuntakse ühinemise vajadust. Inimest on tihti nimetatud „ühiskondlikuks loomaks” ja seda ka täie õigusega, sest ainult hästikorraldatud ühiskonnas on mõeldav inimeste nii kultuuriline kui ka majanduslik areng edu suunas. Kuuludes ühiskonda ei tohi muidugi ükski oma isiksust täiesti ära salata. Ühiskonna liikmed olgu tugeva tahtega inimesed, siis püsib ühiskond elujõulisena ja kindlana. Kui kasvame terves ja elujõulises ühiskonnas, siis kujunevad ka meist tugevad inimesed. Kuulus rootsi kirjanik A. Strindberg ütleb: „Isiksus ei kasva iseenda seest, vaid imeb

TIIG, TIIP ja TIIR direktor
J. Adamson.

igast hingest, kellega kokku puutub, tilgakese, nagu mesilane miljonitest lillekarikaist kogub mee, mille siiski ise ümber sulatab ja annab välja enda omana."

See olgu ka meie püüd — sulada

kokku ühiskonnas ja siiski säilitada oma isiksus.

Niisugused soovid ühendan oma õnnitlusega meie kooli pidupäeval.

Linda Pullerits,
 „TTG“ tegevtoimetaja.

Moori surm.

Moori oli Kikkasaare metsavahi vana koer. Ta ei näinud enam midagi ja kuulis vaid õige tugevaid hõikeid. Magas enamasti rehetoa ahju kõrval. — Rehetuba, muide, oli Kikkasaarel kõõgi eest, seepärast alati köetud ja soe. — Moori sõi harva ja vähe. Kui keegi talle lähenes, urises ainult ja näitas oma hammasteta igemeid.

Õige tihti oli Moorist juttu. Oli juttu, kuidas vanast koerast lahti saada.

Triinu, metsavaht Siimu õde ning perenaine pärast metsavahi naise surma, ütles nii mitugi korda vennale:

„Lase, Siim, ta ometi maha! Mis ta, vana elajas, asjata vaevleb.“

Igakord sai ta aga vastuseks: „Minu käsi teda ei tapa — oma vana truud looma. Ta on mind orjanud kutsikast saadik. Las ta elab, niikaua, kui talle elupäevi antakse.“

Ja kui Moori juhtus olema lähedal, läks metsavaht tema juurde ja silitas ta pulstunud hõredakarvalist turja. Koer algul urises pisut, pärast aga liigutas heast meelest nõrgalt oma sabaotsa.

Juhan ja Jüri, kaks Siimu krassakat, seiklushimulist ja sõnakat, ilmselt oma kadunud „vahvasse emasest läinud“ poega, kõnelesid mõnikord ka Moorist. Kõnelesid, kuidas Moori oli olnud varemalt välgas ja tubli seltsiline nagu praegune noor koer Pella. Kõnelesid, kuidas Moori oli olnud hea karjapeni ja ajanud linde ja metsloomi taga.

Kikkasaare Siimu noorim võsu,

pisike Peedu, isa lemmikpoju, kuulis aga vendade suust kord teissugustki juttu.

Juhan ja Jüri, istudes kaevurakkeil, keskustelid seekord omavahel:

„Tarvis oleks õige Moori maha lasta. Kui isa ei ole kodus, teeme ühe kõmmu. Meelitame metsa ja teeme ühe kõmmu. Matame maha, ja ega's isa tea, kuhu ta jäi. Arvab, et läks metsa ja suri ära. Peni ju koju kunagi ei koole.“

„Aga isa näeb, et püss on tühi.“

„Eks paneme uue laengu sisse.“

„Siis saab ta jälle aru, et oleme rohu ja haavlite juures käinud.“

„Kui võtaksime õige nõõri ja tõmbaksime Moori oksa.“

„Uih, see on ropp töö! Minu süda seda välja ei kannata.“

Sellega see jutt lõppeski.

Peedul hakkas ülijube ja ta ruttas rehetarre, kus istus nurka ja jäi tardunud silmi Moorit vahtima.

Peedul ei olnud Moorist kuigi suuri elamusi. Moori oli olnud sellest ajast, kui Peedu teda mäletas, küllaltki tõsine ja morn peni. Ei sallinud kunagi heameelega, et talle oleks lähenetud, ammu's veel, et oleks lubanud endaga hullata. Pellaga oli lugu vastupidine. Kuid sellest hoolimata armastas Peedu Moorit. Nagu mingi aukartus sidus Peedut Moori tõsidusega.

Möödusid esimesed külmad. Kadripäeva soojad ilmad sulatasid uuesti maa. Kikkasaare ümbrus tundus nüüd väga kurvana. Palju raagus puid, tühjust, niiskust oli

kõikjal. Ainult tumerohelised kuused ja neist värvilt pisut heledamad männid pakkusid troosti silmale.

Moori ei söönud enam mitu päeva, aina lamas elutult rehetare nurgas.

„Meie Mooril on viimsed päevad,“ ütles Triinu.

„Võib olla küll. On nii näha,“ hümatas Siim.

Ühel õhtupoolel oli Moori märkamatu kadunud. Triinu ei näinud teda enam rehetares, kuid ütles seda alles õhtul teistele, kui oli jälginud, et Moorit ei tulnud tagasi.

„Läks oma viimsele teekonnale,“ oli metsavahi otsus, millele keegi ei söandanud vastu vaielda. „Vahest leiame ta kustki. Tuleks ta maha matta.“

„Aga nahk?“ julges Juhan vahele hüüda. „Saaksid head karvsapad, nagu need on metsasaksal.“

Metsavaht pahandas:

„Vana peni poolpaljas nahk! Mis te mõtlete! Lõpnuud loomakõndilt veel nahka nülgeida! Tohoh!“

Teisel päeval oli isa kaua metas: ei olnud kahtlust, et ta otsis Moori laipa. Ja õhtu eel koju tulnud, ütleski Triinule:

„Ei tea, kuhu me kadunud Moori on läinud. Ei paista kustki silma ta korjust.“

Ka Juhan ja Jüri olid omajõudu käinud metsas nii enne kui pärast lõunat. Nemadki sosistasid, ilma et Peedut oleksid tähele pannud:

„Kuhu too Moori-prohvus ometi pidi pugema, et kustki ei leia!“

Järgmisel päeval läks isa jälle

metsa. Juhan ja Jürigi kadusid varsti koplivärava kaudu, suundudes Päralaane kanti.

Peedu oli sellest ajast, kui Moorit enam ei olnud, küllalt tõsine. Mõtiskeli enamasti Moorist, meenutades temast üht ja teist, mis oli jäänud mälestusse.

Kui kamber oli jäänud tühjaks pärast isa ja vendade lahkumist (Triinu-sõtse askeldas enamasti õues ja rehes), rõivastus Peedugi nagu kellegi käsul ja läks rehalasse. Siit piilus ta õue. Oodanud välja silmapilgu, kui Triinu-sõtse läks lauda peale, lipsas Peedu rehala tagaväravast välja ja lidus Aitaluse söödi poole. Mõte oli saanud teoks: temagi läheb otsima Moori laipa. Kohmerdas ümber Aitaluse mäe, vahtis iga pöösast ja pugese läbi tihnikute. Midagi ei paistnud silma. Kartes, et kauaks ära jääb, jooksis jälle koju tagasi.

• Pärast lõunat poetas enda uuesti välja, võttes otsimiseks juba suurema piirala. Enne pimedat oli ta aga juba kodus. Tagajärgi otsimisel polnud.

Teisedki olid õhtul aegsasti kodus. Nemad ei rääkinud Moori leidmisest samuti sõnagi.

Möödus öö.

Hommikul väljudes tähendas isa, et läheb mõisa. Vennad, askeldanud tüki aega niisama, võtsid vana püssiloksu, tuhnisid isa rohusarve ja haavlikoti kallal ja kadusid siis nagu eilegi Päralaande. Peedu kuulis vaid, kuis nurmede tagant eemalt metsast kostis tume kõmakas: poisid arvatavasti proovisid püssi.

Peedugi väljus kodunt, jälle sa-
laja, et sõtse ei saaks pärida ta
mineku põhjust.

Seekord suundus ta Suurjärve
kanti. Moori leidmine näis olevat
lootusetu, seepärast silmitses ta
käigutee ümbrust ainult pealis-
kaudselt.

Jõudnud Suurjärve äärde, istus
ta kuuse alla, kust oli näinud ku-
nagi järvel metsluiki. Istus ja mõ-
tiskeli. Järv rullis mustjassinakaid
laineid kaldale. Ühtki elavat olen-
dit ei liikunud laineil. Tundus
kõikjal vaid päratust, mahajäetust.

Istus liikumatult kuival põnda-
kul, mis oli kaetud tiheda mahava-
rinenud okastekorraga.

Äkki märkas ta, et paremat kätt
järve pool, kust algas tihe paju-
pöösastik, paistis midagi musta,
mida ta ei olnud varem kunagi
märganud. Mätas see ei võinud
olla. Niisugust musta mätast seal
üldse ei olnud, seda teadis Peedu
väga hästi.

Peedu lähenes sellele võõristust
äratavale kogule. Ei olnud tarvis
palju silmitsedagi, kui oli selge, et
siin puhkas Moori korjus. Peedut
lābistas värin. Peatunud hetke,
oligi ta juba laiba juures. Nägi,
kuidas oli Moori enda välja siru-
tanud, lamas küljeli, suu poikvel,
nagu magaks lõõtsutades. Sellises
asendis ja sellisel kujul oli näinud
ta Moorit lamamas suvipäevil kus-
kil puuvilus. Kuid Moori näis nüüd
palju suuremana ja sihvakamana,
kui oli olnud elusalt.

Peedu kummardus ja küünitas
kartlikult käe laiba poole. Puudu-
tas kergelt ta kõrva ja pealage.

Karvad olid tugevasti niisked, pea
ja kõrv olid külmad nagu maa.
Rohkem ei julgenud Peedu enam
teda käega katsuda. Võttis lähedu-
sest ühe kepi ja ajas ta selja alla.
Tõstis pisut laipa. See oli puine
ning kangestunud. Tõusis kogu ke-
ha, kui Peedu kangutas teda kesk-
paigast.

Kunagi polnud Peedu seisnud nii
üksinda silm silma vastu koolnuga.
Pealegi viibis ta ahastavalt koha-
vas sügismetsas suure rahutu vee-
kogu kaldal, mille lained uhtusid
mõni samm eemal pajujuuri. See
keskkond sisendas Peedusse tun-
duvat õudust. Seisatunud pilgu, li-
dus ta hingeldades koju tagasi.

Sõtsel oli lõunasöök valmis. Kū-
sis, kus Peedu oli olnud nii kaua.

„Ma olin niisama väljas.“

„Mis sa longid väljas! Jalatsid ja
rõivad päris märjad. Külmetad en-
da veel ära. Jääd jälle haigeks na-
gu mineval sügisel.“

„Ei külmeta midagi.“

„Kas tead, kus Juhan ja Jūri on?
Nemad prohvused ei pūsi sugugi
kodus. Mina kraamelda aga ūksi.
Abi pole kellestki.“

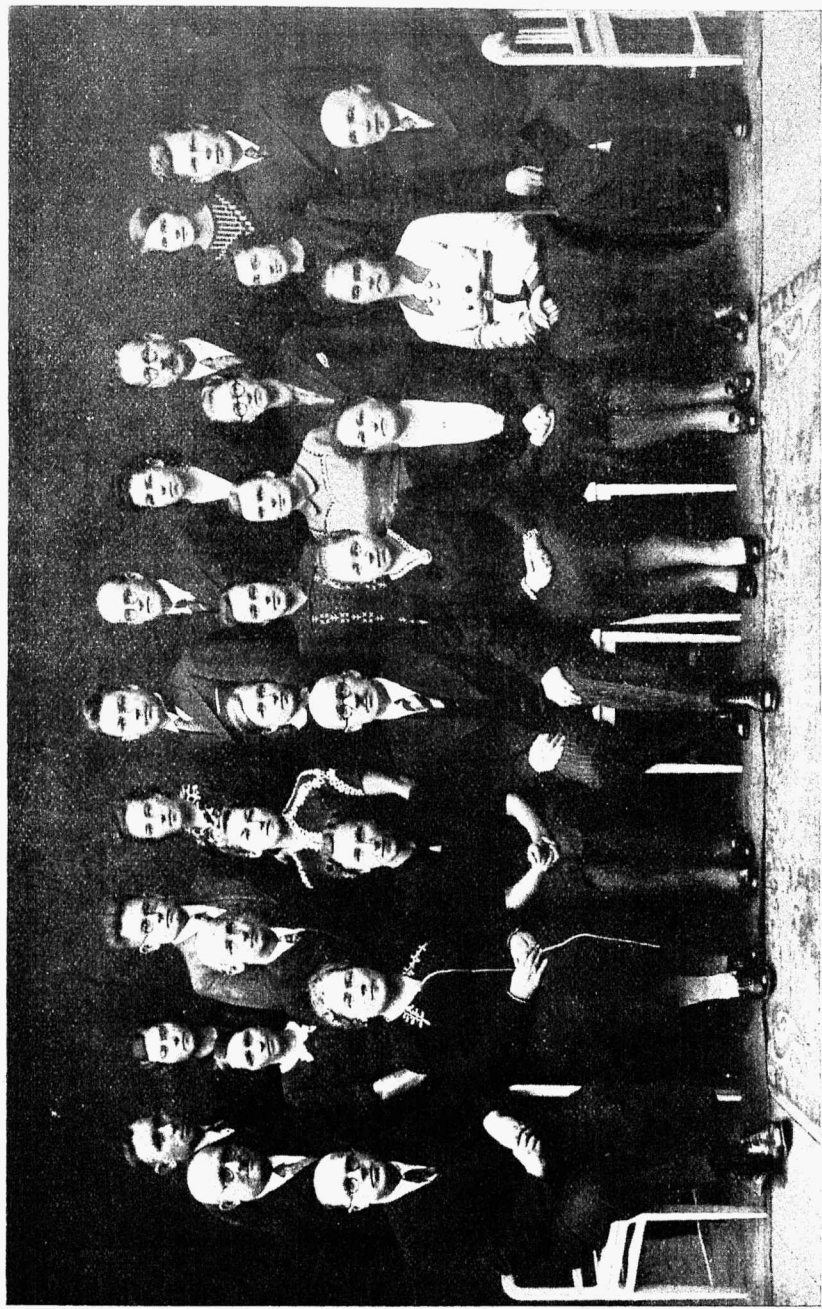
„Otsivad ehk Moorit.“

„Mis nad ikka otsivad. Ega nad
teda niikuinii ei leia. Mine tea, ku-
hu padrikusse on tikkunud.“

„Ega leia vahest küll.“

Oodati veel pool tundi. Et poisse
ei tulnud, sõid Triinu ja Peedu ai-
nult kahekesi.

Pärast lõunat ootas Peedu kärsi-
tult, kunas Triinu väljuks. Aga see
kohmitses niisama kambris ja rehe-
tares ega rutanudki välja. Viimaks
läks siiski lauda juure ja hakkas

TIIG, TIIP ja TIIR õpetajad ühes koolijuhataja ja tema abiga 1939./40. õ.-a.

Istuvad (vasakult): E. Valdas, A. Abar, L. Mihhels, dir. J. Adamson, insp. S. Pruuden, V. Ojassoo, T. Thomson, E. Merils.
Seisavad (keskm. rida vasakult): P. Konsap, T. Jaldre, F. Laarens, P. Roove, L. Haamer, H. Liiv, M. Teder, E. Toomse,
A. Soll, T. Künnapas. Ülemine rida (vasakult): K. Raud, M. Sorgsepp, H. Marran, kooliari H. Puusepp, J. Kimmel,
J. Hirv, M. Usin, V. Käpa, M. Lellep.

ojast vett kandma laudas seisvasse tünni.

Peedu ruttas rehalasse, võttis sealte labida ja hiilis siis, hoides rehehoone taha, metsa.

Peagi oli ta Suurjärve kaldal Moori korpuse man. Tahtis süngitada Moorit hauda. Kuhu aga kaevata haud, selle üle kaaluteli ta tükk aega. Mõttles kaevata hauakuuse alla, kuid seal oli maa väga juurlik ja kõva. Mõttles siis kaevata lagedamale kohale, kuusest eemale. Murumätas oli aga küllalt vintske. Viimati kerkis talle mõttesse küsimus, kuidas saab ta koerakorpuse tassida kaldaserva alt üles. Läks alla ja katsus Moori laipa liigutada. See oli küllalt raske tema jõule. Samal ajal märkas ta, et ilm tõmbas juba õhtu karva. Meenus, et on ehk liiga kaua kodunt ära olnud, et Triinu-sõtse hakkab teda otsima. Vahest tulevad teisedki koju ja saavad tema pärast ärevaks. Pistis siis labida mulda otse Moori laiba kõrvale. Maa oli muidane ja pehme, labidas vajus libedasti sügavale. Visanud porist mulda paar korda, nägi ta, et mitu õige jämedat juurt segasid kaevamist. Natuke eemal Moori laibast oli aga tükk lagedat porimaad.

„Sinna,“ läbistas mõte Peedu pead.

Juba ta kaevaski.

Mõõtis labida varrega Moori pikust ja laiust ja jälle kaevas. Ainult üks peenem puujuur takistas ta tööd. Kuid selle jõudis ta läbi raiuda labidaservaga.

Kaevanud paari jala sügavuse haua, arvas, et jätkub.

Katsus siis labidaga tõugata Moori keha haua poole. Nihutas küll pisut laipa edasi, kuid jõudis veendumusele, et sel teel kulub palju aega. Ajas nüüd labida Moori korpuse alla ja upitas selle püsti jalgadele. Tardunud penikeha prantsatas teisele küljele. Laiba üle selja veeretamine oli juba kergem. Jõudis niiviisi korpusega haua ääreni. Tõukas jõudu pingutades lõppeks korpuse hauda. See kukkus selili, jalad püsti. Peedu tõgis korjust, et saaks kuidagi selle küljeli. Katsed olid ometi peaaegu asjatud: haud oli liiga kitsas.

Haua avardamiseks polnud enam aega. Oli juba tugev hämarus. Jätiski surnud looma selili auku ja hakkas niisket muda peale pilduma. Esiteks kattus keha, paistsid vaid jalad, siis ainult käpad. Kui needki kadusid, oli porimuld otsas. Kaebas seejärel kõrvalt värsket maad ja viskas veel mõne labidatäie. Kerkis madal hauaküngas.

Seisatunud hetke, et pühkida hīgi, kuulis kodu poolt huikamist. Oli selge: teda otsiti taga.

Lõi labidaga mõne matsu vastu kalmu ja hakkas kiirustama kodu poole. Metsaalune oli täiesti pime, kuid tee oli niivõrd tuttav, et polnud karta eksimist. Pimeduseõuduse peale polnud aega mõelda. Peas pesitses ainuke mõte, kuidas saaks ennemini otsijate juurde. Lähenedes kodule kuulis ta huikamist selgemini. Kuulis, et huikajaks oli Triinu-sõtse.

„Uu-uuu! Uu-uuu! Peeduuuuu! Peeduuuuu! Tule kojuuu! — Uu-uuu! Kus sa oo-led!“

Hääl kostis Aitaluse mäelt.

Triinu häälele seltsisid juurde ka Juhani ja Jüri hääled.

Peedu ei hõiganud enne vastu, kui oli juba Aitaluse söödil.

„Uu-uuu! Siin oo-len!”

Mäelt jooksis alla kolm inimkogu: nagu oodatud, sõtse, Juhan, Jüri. Peedu taipas, et isa polnud veel kodus.

Kuid vaevalt sai ta seda mõtelda, kui lähenes neljaski kogu Pärallaane poolt. See oli isa. Jõudis enne teistenki kui Peedu.

„Mis te kilate siin?” küsis isa.

„Näe, Peedu, pahalaps, oli ära kadunud. Oli metsa läinud ja ei tulnud valge valuga tagasi. Hõigume teda juba tüki aega. Kodus mõtlesime, et on oja kukkunud. Otsisime läbi ka kõik laudid ja põõningud. Viimaks tulime siia, hakkasime hõikuma.”

„Mis ta's kooserdab metsa mööda üksinda! Teie ei oska ka poisekese järele valvata!”

Peedu ei julgenud läheneda. Läks koguni kaugemale sööti mööda.

„Peedu, tule ruttu siia!” kätsatas Triinu.

„Siia ja püksid maha!” hõikas kurjustavalt Juhan ja hakkas seadma samme Peedu suunas.

See jooksis põõsaste poole.

„Vait, suu kinni!” käratas isa. „Käige koju!”

Triinu hakkaski pomisedes kodu poole minema. Juhan ja Jüri jäid ometi isa lähedale.

„Peedu, tule nüüd siia! Ega's ma sulle midagi tee. Peedu, pojuke, tule'nd siia!”

Ja Peedu tuli põõsaste poolt

pisut tagasi, kuid lähedale ka ei tulnud. Jäi nuttes seisma.

Isa läks Peedu juurde, Juhan ja Jüri tükike maad tagant järele.

Jõudnud Peeduni, kuulis isa, kuidas see luksus nutust.

Isa pani ühe käe poja õlale, teise käega paitas ta pisarniisket põske.

„Peedu-pojake, mis sa teed kodustele nii suurt hirmu? Kus sa siis käisid?”

Vastust ei tulnud kohe, aina nutuluksud tugevnesid.

„Ütle, Peedu, kus sa olid?”

„Mo-o-orit ma-matsin!” sai see ütelda läbi luksude.

Juhan ja Jüri olid jõudnud isa selja taha. Kõikide uudishimu kasvas.

„Sina matsid Moorit!” imestas isa. „Kus ta siis oli?”

„Suu-suur-järve ääres,” sai Peedu jälle hüüda.

„Kunas sa ta leidsid?” jätkas isa pärimist.

„E-enne lõunat.”

„Kas sa kodustele ei ütelnudki?”

„E-ei! Teisi polnud ko-oduski.”

„Triinu ikka oli?”

„O-oli küll. Arvasin, et mind ei lasta teda matma.”

„O-oh, väike poju! Mis sa's nüüd nii nutad! Ega's keegi sulle midagi tee. Oled hea poju, oled tubli poju, et Moorikese maha matsid.”

Isa võttis Peedu käe pihku ja hakkas teda talutama kodu poole.

„La-labidas on seal — murul,” tähendas Peedu ikka veel katkendiliselt läbi nutu.

„Juhan ja Jüri, otsige üles labidas ja tooge koju!”

Jõuti õue. Isa laskis Peedu lahti ja käskis kambrisse minna. Ise läks lauda juurde. Juhani-Jürit jäid ka õue kätsatama. Nende kõnest võis lugeda kahetsust ja kadedust, et nemad ei olnud Moori leidjad ega matjad.

Peedu vabastas enda kambris rõivastest ja puges kohe sängi. Ise nuutsus ikka edasi.

Kui teisedki kogunesid kambrisse, oli Peedu nutt juba raugenud.

Kui aga teda küsiteldi, kuidas ta leidis Moori ja kuidas ta teda mat-
tis, puhkes ta uuesti nutma. Ei tul-
nud söömagi, ütles, et ei taha.

„Jätke ta rahule.“ sõnus isa.
„Küll ta homme jutustab kõik
teile.“

Jätigi Peedu rahule. Poetas see
veel mõne pisara ja vajus siis ras-
kesse unne.

Ärkas hommikul suure valgega.
Teisi polnud kedagi kambris.
Ainult sõtset kuuldi talitavat
rehes.

Peedu rõivastus ja ilmus rehe-
tare uksele.

„Kas oled nüüd enda välja ma-
ganud?“

Peedu ei vastanud.

„Tule siis sööma. Söö siinsamas,
ma ei hakka kambrisse sinu ühe
pärast tassima.“

Ja Peedu läks ja sõi.

„Kus teised on?“ küsis Peedu
süües.

„Läksid vaatama, kuidas sa tolle
Moori oled matnud. Ära'nd sina
järele mine! Ole pai laps!“

„Mis ma's ikka lähen.“

Ei läinudki.

Kui teised tagasi jõudsid, ei jul-
genud Peedu midagi neilt pärida.

„Oli ka matmine. Käpad päris
väljas,“ õrritasid Juhan ja Jüri
Peedut.

Korra käis Peedu siiski enne
talve tulekut Moori haulal ära.
Nägi, et haud oli kaevatud laie-
maks, arvatavasti ka sügavamaks
ja pealt maaga tasa tallatud.

Kui tuli uus kevad ja uus suvi,
külastas Peedu mitugi korda Moori
hauda, mis hakkas kordkorralt
rohtuma, kuid nii sageli ja nii
meelsasti ei külasthanud ta enam
Suurjärve kui varemalt. Oli nagu
õudne istuda seal üksi.

A. K.

Lõunavahe.

Keskpäevane vaikus valitseb ta-
luõues. Õuenelinurga äärde aseta-
tud hooned seisavad vaiksetena,
pleegitades oma tuli uusi katuseid
päikeselõõmas. Õueväravast pahe-
mal pool lebavad aia ääres hunni-
kusse laotuna hallid maakivid,
suuremad all, vähemad peal. Nad

on põldudelt kokku korjatud ja
ootavad aega, millal võiksid ha-
kata kandma mõnd ehitist. Kivi-
hunniku najale toetub murtud var-
rega lühikeseks kulunud luud.
Tema kõrvale on veerenud küljeli
mõlkiöödud põhjaga tsinkplekist
pang.

Tamara Klein *

Armsale Tamarale.

Suvel, täis lilli ja värskust, mil meil kõigil seisid ees uus töö ja uued ülesanded, mil igauks meist lootis oma unistuste ja soovide täidumist, tahtsid Sinagi oma õpinguid jätkata koos meiega. Aga armas Taevaisa soovis teisiti. Sa lahkusid meie seast, et värskes suveõhus koos lõo hõisetega jõuda Tema juurde.

Armas Tamara! Mälestame Sind ikka ja alati, ja kui me kevadel viie aasta pärast kokku tuleme, siis ole Sina ka vaimus ühes meiega.

TIIR II lend.

Salme Lesta *

Salmeke armas!

Sind ei ole meil enam! Seda on veel nii raske võtta tõsiasjana. Ikka veel tundub loomulikuna, et astud hommikuti meie hulka. Ainult aegamööda võime harjuda mõttega, et Sind enam kunagi ei tule.

Tundsime kõik Sind heasüdamelise ja rõõmsa kaaslasena. Olid liiga õrn, habras ja hea karmi elu jaoks. Sügistormid, murdes loodust, tõid surmanoole ka Sinu tulevikuootustest tuksuvasse südamesse. Sa kadusid, aga mälestus Sinust jääb, jääb igavesti kallina ja pühana meie südamesse. Parimad rahusoovid Sulle kaasa meilt kõigilt!

Klassiõed.

Kiviriida lõpul aianurgas konutab õlekuhja jäänus, kust veel praegugi loomadele aluspõhku viiakse, sest kõrretee läheb kuhja juurest lauda ukseni. Kuhjast mõnikümmend sammu eemal, moodustades õue kirdepoolse külje, asuvad küün ja laut. Küüni räästa all kõlguvad siledavarrelised rehjad ja vikatid. Lahtisest uksest paistavad vankrid ja seinä äärde lükatud jalgratas. Küünile järgneb laut kõrgel kivist vundamendil. Avatud uksest lendlevad sisse ja välja harksabalised pääsukesed. Lauda otsas kõrge latttaraga eraldatud nurgas koguvad mustast huumuserikkast mullast jõudu talu meespere lemmikud — lihavad tubakataimed.

Tubakaistandusest alates moodustavad õue kolmanda külje puuja haoriidad. Siin „mugavas nurgas“ juhatab kukk kanakarja siblimistööd. Huvitava spektrumi moodustab ta kehakate, alates tulipunasest harjast ja vasksest läikivast kaelasulestikust kuni sinikasrohekate kaarduvate sabasulgedeni. Natuke teistest eemal tegeleb õnnelik kanaema kollaste vattpehmete järeltulijatega. Pinu kõrvale on lattidest kokkulöödud sigade päevane „residents“. Paar suuremat ruigavad mugavalt kinnisilmi põhus, kuna roosakad põrsad on väsimatult jalul, vahel uudishimulikult ritta seades oma viie sendi suurusi rõngasninasid latttarale. Sulu ja aida vahel kannab rohekas-oranže marjakobaraid pihlakas, varjates aida katust päikese eest.

Aida juurest algab õue neljas, edelapoolne tara, mis ulatub kuni elumaja otsani, enne elumaja katkedes veel väravaavauseks, kust kaudu pääseb õuelt viljapuuaeda ja elumaja juurde. Umbes tara keskkohal on pööraga kaev. Kaevu kõrval asetsevad toobrid, kuhu tõstetakse vett loomadele.

Valge, ühele silmale langeva harjaga kana kõnnib toobrite ees aru pidades. Äkki sopotab ta tiibu ja järgmisel hetkel ongi ta toobri serval, kus algab keerukat joomist: esmalt kastab noka vette, siis tõstab pää kuklasse ja neelatab.

Teisele poole tara on istutatud pikk rida kirsipuid, mille mustjaspunased viljad on meelitanud aeda käratseva varblaseparve. Elumaja lähedal seisab kahe lühema abiposti vahel pikk sale lipuvarras.

Elumaja varjus keset lõhnavaid ubinheinu ja teelehti lamab karjapeni. Iga maanteelt tuleva müra puhul liigub ägedalt valge kõrva-paar ja valgest karvastikust sütena eralduvates silmades lööb särama uudishimu. Jalgratas ja vanker väärrib ainult paar haugatust, kuid ükski omnibus ega auto ei saa mööduda, ilma et ta ei saadaks seda valju klähvimisega.

Elumaja trepilt libiseb tara juurde kass, surub enese kahe lati vahelt läbi, seejuures imelikult pikaks ja ahtakeseks venides. Möödudes kaevu ees olevatest lompidest tõmbab ta selja vibuna looka ja käppi raputades pöördub ta aidateele. Nüüd ta läheneb aeglaselt eesmärgile — aida ees lendlevatele

pääsukestele. Ta surub enese tihedalt vastu murusse sõtkutud teerada ja hakkab kannatlikult silmadega saatma pääsukesti. Liikumatult püsib ta seal, ainult sabots, mis pendlina edasi-tagasi käies maad peksab, ja kramplike liigutusi tegev lõug reedab ta suurt iha suruda hambad ühessegi neist lindudest. Praegu stardib üks pääsuke aida katusele varitseva kassi suunas, kuid saanud ta lähedusse, võtab ta jälle suuna ülespoole pilkava „vidiidiga“. Asjatuks osutub kassi ilusas kaares tehtud hüpe. Niisugune hüpe ei

jää tal viimaseks, sest pääsuke pöördub tagasi ja lendab jälle kassi nina alt mööda. Sääraseid reise teeb ta lugematuid kordi õue kohal ristlevate kaaslaste ärritatud vidina saatel. Siis loobub kass asjatuist katseist, tõmbab kõrva-teravikud pea ligi ja lööduna hiilib ta sabalooka järele lohistades aida poole, kus teda vastu võtab päästev kassiauk. Kassi kadudes rahunevad pääsukesed, ärritatud hääled alanevad ja miski ei sega enam tükil ajal lõunast unist vaikust.

—o—t.

Tormisel ööl.

**Laotas öö oma musta leina
üle vast uinunud maja.
Vihma ladistab vastu seina,
kõrvus vaid tormi kaja.**

**Undab tuul aga ikka õues...
Tajun kui mingit sundi,
imelik rahutustunne põues,
kestab see mitu tundi.**

**Rulluvad silme ees kujutluskangad —
pikad, laiad ja hallid.
Venivad otsatud mõtetelõngad —
igavad, siiski nii kallid.**

**Nutab tuul ning ulub väljas...
Lakka ei õudusetunne,
mõtted mul kallal kui penid, kes näljas.
— Koidu eel vajun ehk unne.**

19. VI 39.

L. S—g.

Kuldne lääs - Saaremaa.

Olen kindel, et möödunud kevadel korraldatud ekskursioon Saaremaale on vajutanud igasse ekskursandisse teatava mälestuspitseri, mille tungivalt tagasikutsuva mõju all meenutatakse ilusaid elamusi. Oli ju pikk see reis nii aja kui ka maa poolest, samuti palju huvitavat ja nauditavat pakkuv.

Lähtunud Tartust, jätsime selja taha mitmed linnad mandril, neist viimasena Haapsalu, kust sõitsime juba veeteed mööda Hiiumaale ja sealt laevaga Kuresaarde. Sellest sõidust jäi toremaid elamusi. Viimaks olimegi Saaremaal, mille omapärane maastik ja looduslikult ilus ja kuulus ümbrus vääriks nime — k u l d n e l ä ä s.

Võin olla uhke, et on olnud võimalus tundma õppida seda, mida tavaliselt omandatakse kirjanikkude vahenduse kaudu. Oleks pidanud täpsemalt meele pidama Saaremaa looduslikku ilmet, sest seal on ilusaid kohti, nagu Kaarma järv oma üllataval omapärase ümbrusega ja imelikult vaikust esile tõstva olemisega. Saaremaa ilutuuma moodustavad saarekesed: Vilsandi, Vaika ja Abruca. Oli üllas tunne viibida lindude-riigis Vaika saartel, veel suurem mõnu oli tundma õppida toda intensiivset elu saarekestel, mis varem kuulduna tundus muinasjutuliselt ebausutatavana. Aga kui sai seda kõike ise näha ja kuulata „lindude kuninga“ kapten Toome seletusi lindude elust-olust, siis ei leidu sõnu nende huvitava elu kirjeldamiseks. Pole mõjuvamat kontrasti looduses kui tugeva, vahust vihase laine raske ja salapäraselt häälitsev laksumine vastu kivirägastikust kaljut, mille serval on varjus üliõrnade värvitsoonide sulestikuga noored linnupojad, alles mõne päeva eest munakoorest välja tulnud.

Raske oli taluda lahkumistunnet, mis valdas meid siis, kui istusime mootorpaatidesse ja kui mootorite pöörin ennustas ärasõitu; kui sadamasillale jäi kapten Toom lahkelt naerataval ja valget rätikut kõrgel jumalagajatuks hoides. Oleksime nii väga tahtnud veel viibida

saartel ja tundma õppida sealset iselaadi elu.

Seda tugevamad ja ilusamad on mälestused, mida kaugemalt nad on. Minu pikka mälestuste-seeriat ekskursioonist läbib nimi — Abruca. Kui kunagi tahan looduslikult ilusat kohta oma vaimusilma ette manada, siis juhib seda Abruca saar oma olemasoluga. Kui fantaseerin midagi loodusest, siis otsin alati detaile Abrukalt. Minu fantaasia ruum ei jää kunagi tühjaks, kui mõtlen Abrukale. Siis alles puistavad mu fantaseeringud oma sädelusi.

Ta on omapärane koht, vähe elamuid ja inimesi. Kohtasime ainult metsavahi elamu juures elanikke. Seal nägime Abruca kuulsat hirve, kes iseteadvalt, pea püsti, kehastas sealset loomastikku ja oma röömsa erksa hüplemisega tunnistas röömurohket suve. Teiseks imetusobjektiks osutusid metsas olevad suured igivanad puud ja mitmesugused huvitavad taimed. Tundsin röömu, et nägin sealset maastikku ja suutsin avastada selle ilu. Kahju ainult, et kõik nähtud ilu pidin kuhjama ajusse, sest ma pole kunstnik, kes oma maastikuelamused võiks koondada loominguusse. Kuid hoolimata sellest, et mind pole õnnistatud kunstilise talendiga, tajun talvist või suvist maastikku intuitsiivselt, ja intuitsioon loob tahet elada ja hinnata looduslikku ilu.

Nii oli too saar kiirgavais varasuve värvivarjundeis sillerdavana ning tuhandeid linnuhäälist rõkkavana, temast hoo-vas puhast vaigurikast aroomi nagu osooniküllasest männimetsast. Sellele aroomile lisandusid mitmed teised aroomid, ja metsamajakese lähedus, mis uppus otse õiteküllusesse, meenutas mulle justkui odöörilaboratoriumi.

Heidame korraks pilgu metsavahi maja lähemasse ümbrusse. Maja palistavad mitmerealised sirelipuhmad, ja toomingad, mis äsja õitsenud, annavad meile pildi üürikesest ilust. Kogu maapind oli kaetud lõhnavate õitekobaratega, mida suvi- tuule puhang keerutas hoolimatult üles ja

alla. Ja kui sellele seltsis pisut kõvem tuuleil, siis tekkis otse peadpööriv õitesegu, pigemini õitesadu, mille keskel seistes, silmad äkilisest ilust tarretunud, tundsin, et pole silmale tõepoolest suurimat naudingut kui see. Siis seal veel palju lilli peenrail, igal pool ülilikülluses. Olenes ju tolle lõhnast tulvil loodustükikese ilu ta metsast. Seal olles tundsin, et mu meeled ja olemus olid täiesti avanenud vaimule, ma võisin olla kõneluses loodusega.

Oli palju neid, kes ei olnud vallutatud tollest monotoonsest tasandikuvõlust, kuna pealiskaudsele vaatajale näis saareke tõesti liiga enesesse süvenuna ja surmvaiksena, aga kui meie ära tulles

õhtueelne päike viskas helepunaseid silmipimestavaid siidlõngu üle vaikse, nagu saatusele alistuva, unistusliku ilmema loodustüki keset merd, siis pidime ometi kõik tunnistama, et too saar oli tõesti meelde sööbiv ja unustamatu.

Püüan alati tabada neid hetkelisi momente, kui näen vaimus toda oivalist pilti, kui elustub jälle too saar, põimitud imeõrnust päikese vallatuist tulikiirtest, ja üllas metsavõlu, siis tean, et see pilt on valminud imekombel ilma pintslita, selle looja olen mina — see on tõeline originaal, millele ei lisandu teiste poolt koopiaid.

A. Müller.

22. XI 39. a.

Matk Pühajärvele.

Oli ilus laupäeva õhtupoolik, kui meie, kaksteist matkajat, kogunesime raudteejaama, et teostada kavatsatud matk Pühajärvele.

Sõit Paluperra möödus täiskiilutud rongis higistades, ja tund aega hiljem tundus hoopis mõnusamana marssida hoogsa tempoga, lõbusad laulud suus, Pühajärve poole.

Oli juba hämar, kui saabusime Pühajärve turistide kodu ette. Hakkasime nüüd otsima oma vanemat prl. Prudentit ja üht kodutütart, kes olid sõitnud omnibusega ette, et korraldada ööbimisküsimust. Istusime kuhugi mäenõlvakule ja pingutasime meeleheitlikult silmi, et ringiliikuvates kogudes ära tunda oma kaaslast. Et aga neid ei tulnud, läks sealsamas ka söömiseks lahti. Lõpuks ikka saabus meie vanem koos oma kaaslasega. Selgus, et neil oli olnud kavatsus meile vastu tulla, kuid Palupera tee asemel olid nad kogemata astunud Puka poole.

Läbi pimeneva pargi jõudsimme oma residentsi, milleks osutus Kolga talule kuuluv suvila. Seadsime siis endid mugavalt sisse, sest selleks olid meil haruldased võimalused: oli ju terve suvila meie kasutada. Pärast pesemist ja söömist oli kõigil õilis kavatsus oma väsi-

nud kehad puhkama panna. Olukord aga kujunes teissuguseks, kuna samas talus ööbivad Tartu noorkotkad palusid meid enestega koos lõkkeõhtut veetma. Olime muidugi kõik nõus, haarasime mantlid ja tekid ümber ja väsimus oli kadunud ühe hoobiga. Lõkkeõhtu nimelt pidi toimuma ühel saarel, millisel, seda ei teadnud isegi meie lahked kutsujad päris täpselt.

Tuul oli vahepeal tõusnud ja valitses täielik pimedus. Kaks paati, kummaski neli kodutütart ja üks noorkotkas, asusid teele saarele, valgustuseks kaasas elektertaskulambid. Sõudsimme ja sõudsimme, kuni viimaks jõudsimme — mitte saarele, vaid kõrkjatesse. Suure tegemise peale õnnestus sealt vabaneda. Hakkasime otsima sobivat kohta saarele maabumiseks. See oli aga väga raske järvel valitseva murdlainetuse ja pimeduse tõttu. Teine paat pöörduski kaldale tagasi.

Algasime oma eksirännakuid mööda järve, hoides meeleheitlikult eemale kõrkjatest, mille eest oli meil suur hirm. Ootamatult märkasime eneste ees midagi maandumissilla-taolist ja suure vaimustusega jooksime saarele. Tegime ringkäigu saare põliste puude all, laotasime vaiba maha, ajasime hirmu- ja õudusejutte, laulsime ja nautisime täiel määral müstikat ja romantikat. Olime

juba peaaegu unustanud, et meil võiks tulla raskusi maale pääsemisega.

Varsti istusime jälle paadis, jalgupidi külmas vees, ja tundsimme suurt igatsust sooja toa ja voodi järele. Tükk aega juba sõudnud, märkasime, et polnud veel põrmugi kaldale lähemale jõudnud. Selle asemel olime jällegi ümbritsetud hädaohtlikkudest kõrkjatest. Keegi meist lubas juba kõik toolid kodutütarde toas üksi ära värvida, kui ainult pääseksime kaldale. Esialgu näis see ometi täiesti võimatuks, sest tundus, nagu puhuks tuul igast küljest meile vastu. Suurte pingutuste järele maabusime viimaks Pühajärve plaazile. Oli lõpmata tore tunda jälle kindlat maad jalgade all. Lauluga saabusime teiste juurde, kes olid meid juba mitu tundi kannatlikult oodanud ja meie pärast hirmugi tundnud.

Nüüd oli meie ainsaks sooviks magamine, kuid soovi täidumine võttis siiski veel aega, sest läbielatud seiklus hoidis

kõigi meeled ärevil ja nõudis peenusteni arutlemist. Varsti langesid ometi kõige kangemadki jutustajad unehõlma, sest järgmisel hommikul tuli vara tõusta.

Ka pühapäev kujunes ilusaks ja meeldejäävaks. Pühajärvelt matkasime Väike-seele Munamäele, sealt edasi Otepäele. Käisime ka Otepää kirikus, linnamäel ja Vabadussõjas langenute mälestussamba juures. Enne teeleminekut kinnitasime veel ühes kohalikus pagariäris keha ja umbes kell kolm seadsime sammud Palu-pera poole, sest rong Tartu pidi väljuma poole kuue paiku. Tee tagasi tundus võibolla pikemana, kuna laulud olid nagu lõppenud ja oldi süvenetud peamiselt vestlusesse. Lõpp-punkti sellele huvitavaale matkale pani üllilõbus rongisõit.

Linna jõudnud, ütlesime üksteisele hüvasti ja lahkusime, lootus südames, et korduks veel selliseid toredaid matku.

H. Jaanisto.

Loomastik, taimestik ja linnustik Villem Ridala kahes esimeses luuletuskogus.

V. Ridala kaks esimest luuletuskogu on „Villem Grünthali laulud“ (ilmus 1908) ja „Kauged rannad“ (ilmus 1914).

V. Ridala meelepäraseim aineala oma luuletuskogudes on loodus. Loodus on see vahend, mille abil Ridala tõlgitseb oma meeoleusid. Seejuures on Ridala silmapaistvalt objektiivne, oma isikut ta ei näita, vaid aina maalib. Noorpõlve mälestusluulegi pole muud kui lapsepõlvega ühenduses olevate asjade, loodusesemete ja maakohtade loetelu. Sedasama võib ütelda ühtlasi Ridala armastuslaulude kohta.

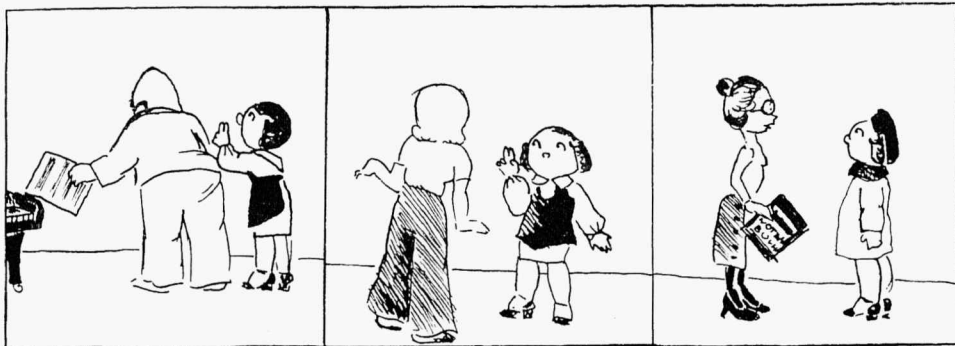
Neis on rohkem looduskirjeldust kui armastustunnete esitamist. Ridala kirjeldab, kirjeldab ja loetleb detaile lõpmatuseni, nii et sageli terved luuletuseosad polegi muud kui asjade loetelu. Nii näiteks laulab ta „Suveõös“:

„Kõik on nii ihar, hörn: mets, puhmad, puud ja rohu ladvad, lillesarjad teel.“
Ja „Suves“ kirjutab ta:

„Ja laulust helgib hõhk puil, pöösail, maas, roog, rannad, lilleline kalda hari.“

On eriti silmapaistev, et Ridala kahes mainitud luuletuskogus on

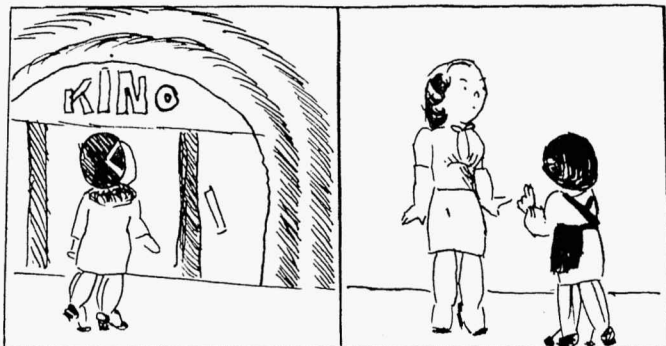
Enne kooli aastapäeva.

Vabandage, ma ei saa täna laulda, mul on tantsuharjutus.

Vabandage, ma ei saa täna tantsida, mul on klaveritund.

Vabandage, ma ei saa täna klaveritundi tulla, pean kooli aastapäevaks harjutama.

— — — — —
— — — — —
— — — — —

Vabandage, ma ei saanud länaseks õppida, harjutasin aastapäevaks.

palju loomade, lindude ja taimede nimesid. Ses suhtes on ta teistest eesti luuletajaist märgatavalt omapärasem.

Loomad, linnud ja taimed, mis esinevad Ridala luules, on pärit Eesti saartelt. Saaremaa ja Muhumaa rand on ta luule inspireerijaks.

„Villem Grünthali laulude“ loomastik on: kala, viidikas, konn, müger, uss, hiir, mumm, mesilane, liblikas; linnustik: vainukägu, viires, kajak, tauss, tilder, luik, koov, hani, ristlind, vaeris, laulurästas, kaasiklind, kiiv, möhits, sorss, lõugas, part, tiir, hahk, vesilind ja lõokene; taimestik ühes taimealadega: kask, leinakask, paju, mänd, kadakas, näsipuu, roog, külmõlas, rukkilill, käokaats, sinihõll, villvallikas, kannike, hein, vesilill, vesihein, varsakabi, merikapsas, aruhein, sammal, muru, mets, puu, põõsas, võsa ja lill.

„Kaugete randade“ loomastikus esineb loomadest ainult koer ja hobune. Linnustik on järgmine: kurg, koov, luik, kajak, kaader, kotkas ja viires. Taimestikust ja taimestiku aladest esinevad: roog, paju, remmelgas, mänd, kadakas, mets, põõsas, kadarik, leht, oks, õis.

„Villem Grünthali lauludes“ on loomade nimedest tarvitatud kõige rohkem kala, nimelt viis korda, ja mesilast neli korda. Teiste loomade nimesid tuleb harvem ette. Lindude nimedest pääseb esikohale viires, kelle nimi kordub seitse korda; kajak esineb neli korda, luik kolm korda, tauss, vaeris, laulurästas ja kaasiklind kaks korda.

Ülejäänud lindude nimedest on tarvitatud igauht vaid kord. Taimestikualadest omab esikohta mets, mis kordub kolmkümmend üks korda. Palju korduvad ka roog ja puu, mõlemad kolmeteistkümmend korda; õis ja lill korduvad kaheksa korda, rohi kuus korda, põõsas, muru, vesihein ja kask kolm korda, sammal, tõuvili ja hein kaks korda, teised üks kord.

„Kaugetes randades“ ettetuleva koera ja hobuse nime tarvitatakse ainult üks kord. Linnustikust esineb kajak kaks korda, kuna teised linnud korduvad üks kord. Taimestikust on esikohal roog, mis kordub viis korda. Mets esineb neli korda ja paju kaks korda. Teiste taimede nimed esinevad ainult üks kord.

Eespool toodust näeme, et Ridala luule loomad, linnud ja taimed on eeskätt omased saartele. Muidugi leidub neid ka suurmaal; näiteks loomadest: konnad, mügrad, uss'd, hiired, liblikad, mesilased, kalad, koerad, hobused jt.; linnustikust: luiged, koovitajad, haned, laulurästas, kaasiklinnud, pardid, mets-haned, lõokesed, kured jt.; taimedest: kased, leinakased, pajud, lepad, männid, kadakad, kannikesed, rukkililled, varsakabjad, hein, aruhein, sammal, muru, metsad, puud, õied, põõsad, lilled, võsa jm.

Ainult saartel esinevaid loomi ei olegi. Kõik ettetulevad loomad elavad nii saartel ja ka suurmaal. Lindudest on eeskätt saartele omased: viires, kajak, tauss, tilder, ristlind, vaeris, sorss, lõugas, tiir ja kaader.

Saartel kasvavaist taimedest võib nimetada: roog, külmõlas, käokaats, sinihõll, villvallikas ja merikapsas.

Ridala ei tarvita oma luules kirjakeelseid taimede ja loomade nimesid, vaid nimetab neid Saaremaa tüübiliste nimetustega. Nii nimetab ta meripääsukest viireseks ja tiiruks, neppe taussadeks, metsparte vaereiks ja sorssadeks, kajakaid lõugasteks ja kaadruteks jne. Metsmesilasi nimetab Ridala mummudeks ja mutte mükradeks. Taimestikust palju suurmaalastele tundmatuid nimesid ei esine; Ridala nimetab taimi kindlaks ku-

junenud üldtuntud nimedega. Esinevad küll nimed, nagu: külmõlased, käokaatsad, sinihõllud ja villvallikad. Nii on mõnikord raske aru saada, kas tähendab nimetus lindu või midagi muud.

Ometi on Ridala luulet hea lügeda. Luuletaja maalib silmade ette vaimustava maastiku täiesti loomult. Ridala on ainulaadne eesti lüüririk, kes on koormanud sellisel määral luuletusi loomade, lindude ja taimede nimedega. Selle on põhjustanud kindlasti tema hea loodusetundmine ja loodusearmastus.

L. L.

Sügis.

Mind sügisöine vaikus piirab,
mu ümber uidab pimedus
ja kaugelt tulukesi sirab —
öö nagu vaikiv saladus.

Tuul sügislehti kannab kätel
ja riisub puude sülest neid.
Kuid üheainsa hetke vältel
ta kõnnib jälle teisi teid.

Ta laulab loodusele laulu —
nii sünget, kurba, sügavat.
Ta laulus peitub palju valu,
kui palju, palju pisaraid.

Ja öise tuule vaikne saade
mul mälestusi meenutab.
Nad kallid mulle nagu aade ...
Tuul sügislehti keerutab.

25. 9. 39.

L. S—g.

Õhtu saabudes.

Õõtsub pehmes tuules rukkiväli
nagu vesi vaikselt lainetav,
nagu järv, kui tuul ei ole vali,
ainult õrnalt, hellalt uinutav.

Särab ehakullas õhtutaeva riba.
Äsja päike lõpetanud päevatöö,
lõpetanud töö ja nüüd on vaba,
kadund silmapiiriltki, ja käes on öö.

Laulab heinaritsik värskes rohus
oma pikka monotoonset viit.
Juba kaasik uinub õhturahus,
unne vajuvad ka aas ja niit.

Mähkub uduloori järvekallas,
hõbepajud, põõsad, heinamaa.
Loodus uinudes nii rahulik ja üllas
äsjasaabund hämarusega.

28. VI 39.

L. S—g.

Õpetaja ja õpilane eesti kirjanduses.

Eesti kirjanduses on vähe teoseid, mis käsitlevad õpetajate ja õpilaste elu. Õpetajast ja õpilasest on kirjutatud O. Lutsu noorsooraamatus „Kevad“ I ja II, A. Kitzberg'i külajutus „Hennu veli“, A. H. Tammsaare romaanis „Tõde ja õigus“ II ja H. Mäelo romaanis „Teras“. Mainitud teostes kirjeldatakse veneaegset koolielu, mille peategelastena esinevad õpetaja ja õpilased, kuna tänapäeva õpetajast kui ka õpilasest puudub ülevaade, ainult J. Parijõgi oma noorsoojutus „Teraspoiss“ annab osalise pildi tänapäeva algkooliõpilaste elust.

Eesti kirjanikest vaatleb esimesena õpilaste ja õpetajate elu A. Kitzberg oma külajutus „Hennu veli“, kus kirjeldab ärkamisaegse külakooliõpetaja ja õpilaste elu.

Juba hilisemast ajajärgust (umbes XIX ja XX sajandi vahetus) annab Oskar Luts kujuka ülevaate oma teostes „Kevad“ I ja II, kus kõneleb autor kihelkonnakooliõpetajast ja õpilastest.

Ligikaudu sama ajajärku kuuluvana leiame gümnaasiumiõpetajate kui ka õpilaste elu käsitlust A. H. Tammsaare romaanis „Tõde ja õigus“ II.

Helmi Mäelo romaanis „Teras“ esinevad peategelastena Vabadussõjaaegsed õpetajad ja õpilased, kes juba taotleavad eestimeelset ja -keelset haridust.

Kui vaadelda õpetajat A. Kitzberg'i külajutus „Hennu veli“, siis ilmneb, et õpetaja on valvel õpilaste heaolu eest, tunneb ise kaasa õpilaste muredele. Kui mõni õpilane teeb midagi halba, siis noomib teda õpetaja ja on seejuures kurb, nagu oleks tema ise süüdi. Õpetaja püüab siin ka õpilastele selgeks teha, kui ta neid karistab, et ta teisiti ei või teha, mistõttu on kooliõpetaja õpilastele autoriteetseks isikuks.

Mis puutub õpetaja eraellu, siis autor ei tungi sellesse, kuid võib järeldada, et õpetaja pühendab vaba aja oma majapidamisele, eriti põllutööle.

Selle teose järgi võib õpetaja suuri-teeneks pidada seda, et lapsed on hästi kasvatatud, nagu avaldub jõulupuu

juures, kus vanemad jälgivad laste ettekandeid suurima rõõmuga, sest õpetaja on moodustanud õpilastest ühise pere, kus valitseb kord, puhtus ja sõbralikkus.

Õpilased elavad koolimajas. Õieti on õpilaste kasutuses ainult üks tuba, kus päeval õpitakse ja öösi magatakse. Koolituba on valgustatud kooliõpetaja enda valmistatud küünaldega. Tunnis peavad õpilased ruumipuudusel püsti seisma, ainult osa saab istuda.

Mis puutub õpilaste isetegevusse, siis näeme, et on õpilastest „ninamees“, kes kombineerib igasuguseid mängu ja juhatub lumesõda. Teisi õpilaste harrastusi kirjanik ei näita.

Siirdudes Oskar Lutsu noorsooraamatu „Kevad“ I ja II juurde saame huvitava pildi kihelkonnakoolielust. „Kevades“ I ja II leidub palju omapäraseid õpilastüüpe, kuna õpetajaille ei pühenda autor niipalju tähelepanu.

Kihelkonnakoolis on ainult kaks õpetajat: köster ja kooliõpetaja Laur. Köster ei ole autoriteetne isik, sest ta käitumine on ebapedagoogiline. Ta jagab õpilastele tihti ihunuhtlust ja tihti saab karistada see, kes esimesena kätte juhtub. Kui köster satub lastevanematega vastuollu, siis kannatavad selle all ka õpilased; näiteks Tali, kelle vanemad ei laenanud köstrile raha, mistõttu köster pilkab Arnot, küsides, et kuna see jälle jooma läheb.

Hoopis teissugune on õpetaja Laur, kes tungib õpilaste hingeelule lähemale ning elab õpilaste tunnetele ja raskustele kaasa. Kunagi ei tee ta otsust enne, kui süütegu ei ole hästi läbi uuritud. Õpetaja Laur võidab poolehoidu oma õiglusega. Nähes Arnot kurvana kingib ta talle viiuli, et peletada noore kurbu mõtteid, hakates ise koguni Arnole viulitunde andma.

Märksa värvirikkama pildi annab Luts kihelkonnakooliõpilastest ja nende huvidest.

Esilekerkiva tüübina esineb Toots, kes luiskab teistele igasuguseid lugusid, mida kõik põnevusega kuulavad. Kui keegi on haige, esineb Toots arstina. Kui Kiir haigestub pärast venna ristseid,

kütab Toots talle sauna kuumaks tunni ajal, kui teised klassis õpivad, ja viib haige sauna. Kuid hiljem põgeneb Toots saunast Kiire riietega. Ometi tunnevad kõik Tootsi kui sõbralikku ja abivalmis poissi, kes teisi ainult mõne kire tõttu tüütab.

Tootsile vastandiks on Kuslap, kes on sauniku poeg, kuid kelles peitub palju eesti jonnit. Kui Tali keelab tal matemaatika näitamise Imelikule, siis põgeneb Kuslap nurka, kus istub liikumatult; ta silmad vilguvad nagu kassil, kuid ta ei lausu sõnagi, enne kui Imelik hakkab talle midagi jutustama. Kui teised pilkavad Kuslapit, siis jälle ainult vilguvad ta silmad. Ja kui läheb kakkuseks lahti, siis näitab Kuslap oma küünte ja hammaste võimu.

Kaunis omapärase tüübina esineb ka Kiir, kes otsib oma vennale ennekuulmatut nime: see ei tohi olla eesti nimi, sest see on liiga lihtne. Kirjanik pilkab siin muidugi kadaklust.

Eriti elava ülevaate annab kirjanik õpilaste elust nende ühiskorteris ja vaba aja veetmisest.

Ühiskorteri alla kuuluvad klassituba ja magamistuba. Muidugi on Toots ka siin teiste eestvedajaks. Mõnikord jutustab ta kalmistust õudseid lugusid, mis panevad kaasõpilased värisema, ja mõnikord õhtul käib Toots kaasõpilasi akna tagant hirmutamaks. Kuid et alati Tootsi tembud sünnitavad kära, seepärast ei näe õpetaja ega köster Tootsi „heas valguses“. Pärast tunde peetakse tihti lumesõda, millest võtab osa isegi õpetaja Laur. Kuid tehakse veel hullemaidki tempe, näit. toob Toots revolvi kooli ja siis minnakse pärast tunde laskma, kuid laskmine lõpeb õnnetult, sest purustatakse sauna aken.

Mis puutub õpilaste elusse väljaspool kooli, siis võib tähendada, et õpilased harustavad uisutamist ja õngitsemist. Õpilasi vaimustab veel muusika; nii mängib Imelik kannelt ja Arno Tali õpib viiulimängu.

Väljapoole kooli ulatuvad Tootsi tembud. Kui köster ristib Kiire venda, paneb Toots grammofoni mängima.

Õpilaste vahel esineb ka kiivust. Arno Tali armastab Teelet, kuid Imelikult ilmumiseqa pöörab Teele kõik oma tähelepanu Imelikule, kuna Arno omakorda kadeduse

ja südamevalu tõttu keelab Kuslapil Imelikku aidata matemaatikas.

Laiaulatuselise ülevaate õpetajast ja õpilasest leiame A. H. Tammsaare romaanis „Tõde ja õigus“ II, mille sündmustik areneb vene ajal Mauruse eragümnaasiumis, s. o. ilmsete tunnuste järgi Hugo Treffneri eragümnaasiumis.

Peategelaseks õpetajatest on direktor Maurus. Kõrvaltegelastena esinevad vene keele õpetaja Slopašev, matemaatikaõpetajad Kurlöv ja Molotov, Koovi, Voitinski jt.

Maurus on umbes 50-aastane vanemasse generatsiooni kuuluv eesti haritlane, kes asutab eragümnaasiumi, et võimaldada eestlastele hariduse saamist. Kuid ta pole sugugi kindlameelne eestlane, kes püüaks õpilastes sisendada oma rahvuse ja kodumaa armastust, mida eriti vaja oleks olnud noortel eesti haritlastel, vaid ta koguni surub maha lugupidamise emakeele vastu, üteldes, et emakeel on püha, mida tuleb tarvitada ainult keisri majasteedi armust peetavatel suurte pühadel; ainult harva võib tarvitada emakeelt, sest peab austama ka riigikeelt. Sellest võime järeldada, et Maurus käib kõveraid teid mööda, et meeldida Vene valitsusvõimudele, samuti ka õpetajatele, kellest enamus on venelased. Kui puruneb Schiller'i ja Goethe kuju, siis väidab Maurus Slopaševile ja Voitinskile, et ta olevat kavatsenud need kujud asendada vene kirjanikkude kujudega, kuid Slopašev olevat temast ette jõudnud. Maurus tahab näidata, et austab vene kirjandust, kuna muidu valitseb koolis täielik saksa kultuur. Maurus valdab halvasti vene keelt. Oma ainukese tütre kasvatatakse saksa meele ja vaimu. Oma asutise eest on ta nõus salgama kõik, sest tema asutises ei õpi ainult eestlased, vaid ka venelased, sakslased, poolakad ja isegi inglased.

Raha mängib Mauruse juures suurt rolli. See peab olema ikka tema valduses. Kui Indrek tuleb kooli, võtab ta talt kõik raha ära. Mauruse asutises leiavad ruumi õppimiseks kõik maksuvõimelised. Kel pole raha, need peavad talle teisiti kasulikud olema. Indrek õpib koolis peaaegu ilma rahata, mistõttu peab ta mitmesuguseid töid tegema, nagu lauda katma, portjee kohustusi täitma jne. Ta peab ka spi-

ooni osa etendama, mida aga Indrek meel-
sasti ei tee. Nii olles rakendanud Indreku
tööle, ei kannata Maurus ainelist kahju.

Suurimaks puuduseks Maurusel on
see, et ta ei oska valida õpetajaid, kel-
lele annab väga palju vabadust, kuid
kui ta avastab midagi, mis teda ei ra-
hulda, vallandab ta otsekohe õpetaja.

Maurus ei pane õpilaste vanusele ega
rahvusele rõhku. Õpilasi Mauruse asuti-
ses võib viia edasi järgmisse klassi, kuid
ka tagasi.

Kui Maurus leiab õpilaste juures eksi-
musi, siis saadab ta nad koolist minema.
Näit. peab Indrek kohe lahkuma pääle
oma jumalasalgamise artikli avaldamist.

Kui vaadata Mauruse eragümnaasiumi
õpetajaid, siis ilmneb, et need on distsipli-
neerimatud õppejõud, kes on teistest koo-
lildest eemaldatud. Nad on siiski teatud
maailmavaatega ja on valmis oma vaa-
dete pärist tülitsema ja vaidlema. Muu hul-
gas kerkib nähtavale venelastele iseloo-
mulik arutlemine.

Kui jälgida üksikuid õpetajaid tunnis,
siis näeme, et enamasti kalduvad õpeta-
jad ainest kõrvale või jälle nõuavad deta-
ile. Usuõpetaja Vihalepp nõuab püha-
kirja tundmist sõna-sõnalt. Ta leiab, et in-
imesed on Kristuse sõjamehed, mispärast
peab täitma käske täpsalt. Usuõpetaja, kes
pärast Vihaleppa tuleb, on vana ja armas-
tab arutada küsimusi, mis üldse ei puutu
usuõpetusse. Ta arutleb, kuidas mõni
sõna pöördub või käändub. Nii möödu-
vad tunnid, kuid jõuludeks pole üldse
edasi jõutud, mistõttu õpetaja paneb kõi-
gile viied.

Matemaatika-õpetajaks on Kurlov, kes
kunagi ei kaldu asjast kõrvale. Kogu tunni
on Kurlov matemaatika juures, kirjutades
valemeid, millest poisid varsti tülpivad,
sest see kestab nii kuni poolaasta lõpuni,
siis alles hakkab õpetaja küsima. Kuid
säärase õpetamise tulemuseks on, et
keegi midagi ei tea, ja õpetaja on sunni-
tud kõigile panema ühed või nullid.

Hoopis erinev on teine matemaatik
Molotov, kes on pealinnast välja saade-
tud. Molotov on noor, sirge ja pikk. Ta
nimetab ennast sotsialistiks ning õpilaste
seltsimeheks. Kui Molotov küsib mõnda,
kes ei oska, siis söimab ta õpilase läbi.

Ta ütleb, et kui Kurlov ütleb „Siga“, siis
ta söimab, kuid kui tema räägib nii, siis
ta väljendab puhast matemaatilist tõtt.
Molotov tahab siiski, et õpilased edasi
jõuaksid, mistõttu kutsub ta neid enese
juurde koju, kus ta annab neile eratunde.

Vene keele õpetaja Slopašev satub vai-
mustusse, kui ta seletab Puškin'it, nii et
pisarad tulevad silma. Õpetaja on nii vai-
mustatud oma kõnest, et ekstaasi kõrgei-
mal hetkel seisab püsti ning hakkab kä-
tega vehklema. Kuid õpilased tülpivad
kuulamast, hakates õpetajat kiusama väi-
kese liikuva olendiga, mis on nõõriga
seatud haampalgi vahele. Õpetaja arvab
algul, et näeb viirastust, kuid kui saab
selle liikuva olendi kätte, vihastub ja kar-
gab õpilastele kallale. Õpetaja Slopašev
on täiesti distsiplineerimatu.

Nagu näha, kalduvad kõik õpetajad
ainest kõrvale, või kes ei kaldu kõrvale,
sellel puudub kindel õppemeetod, mis-
tõttu ei või koolitöö anda kuigi suuri tu-
lemusi.

Mis puutub õpetajate eraelusse, siis
tuleb ilmsiks, et nad kõik on suured alko-
hoolikud, eriti venelased. Siiski on mõnel
õpetajal ka huvi teaduse vastu. Näiteks
Timusk tahab igale taimele leida eesti-
keelset nime. Kosmograafia-õpetaja otsib
30 aastat taevast planeetide tagant, kuid
ei leia siiski taevast ega ka Jumalat.

Meie ei saa kuigi kindlat muljet käes-
oleva sajandi vahetusel töötanud kesk-
kooli õpetajast, sest need õpetajad, kes
esinevad A. H. Tammsaare teoses, on mu-
jalt koolidest välja tõrjutud ja on erandli-
kud.

Siirdudes õpilaskonna juurde näeme,
et see pole ühtlane ega kindlapiiriline,
sest siin on mitmes vanuses, samuti ka
mitmest rahvusest ja rahvakihtidest õpi-
lasi.

Õpilastest esineb peategelasena Indrek
Paas, kes on maalt pärit ja õpib oma sise-
misel ajal ja veendumusel. Tal pole roh-
kem kui 50 rubla raha, kui algab õpin-
guid. Siin kajastub eesti vanema põlve
okkiline haridusetee.

S. Sibul.

(Järgneb.)

TTG Vil.-kogu praegune juhatus: istuvad N. Vaat, G. Virks (juhataja), L. Keder-Anton; seisavad: M. Ülper-Müür ja J. Salujärv-Riives.

T.T.G. Vil.-kogu tänavu-aastasest tegevusest.

TTG Vil.-kogu üldkoosolek oli 8. okt. s. a. kooli ruumes, kuhu oli ilmunud 27 tegevliiget. Koosolekust võttis osa ka dir. J. Adamson.

Koosoleku avas ja seda juhatas vil. P. Kink-Välba. Koosoleku algul mälestati aasta jooksul surma läbi lahkunud vilistlasi, mille järele esitati Vil.-kogu tegevus- ja kassaaruanded, mis koosolijate poolt kinnitati.

Järgnesid valimised. Senine kauaegne juhataja P. Kink-Välba esitas koosolekul suulise lahkumispalve, kuna ta ajapuudusel ei saa juhataja kohuseid enam täita. Ühtlasi esitab ta Vil.-kogu juhataja kandidaadiks vilistlase Gerda Virks'i, kes üksmeelselt valiti uueks ju-

hatajaks. Teisiks juhatuseliikmeiks valiti: J. Salujärv-Riives, M. Ülper-Müür, L. Keder-Anton ja N. Vaat; majaemaks I. Toom-Vene; fondihoidjaks S. Sarap-Peterson; kartoteegi korraldajaks M. Valge ja L. Reevits, revisjoni-komisjoni N. Peterson, L. Vanatalu ja L. Niggol.

Läbirääkimiste all esitati matusekassa kodukord ja määrati kindlaks Vil.-kogu liikmemaks. Võeti sõna ka Tallinna vilistlaste organiseerimise kohta ja otsustati Tallinna osakond ellu kutsuda.

Koosoleku lõpetas vil. P. Kink-Välba sooja sõnavõtuga, tänades kõiki, kes heatahtlikult tema juhatajaks olemise ajal Vil.-kogus töötasid ja talle kaasa aitasid.

„TTG“ lühijutu võistlused.

Kooli XX aasta juubeli puhul korraldab „TTG“ Tartu II Gümnaasiumi, II Pro-gümnaasiumi ja II Reaalkooli õpilaste vahelise

lühijuttude võistluse järgmistel tingimustel:

1. Lühijutu aine laad on vaba (võib olla tõsieluline, fantastiline, muinasloo-line jne.).

2. Lühijutu ulatus peab olema vähe-malt 10 000-täheline.

3. Lühijutt tuleb kirjutada selge käe-kirjaga või masinkirjaga $\frac{1}{4}$ poogna suu-ruste nummerdatud lehtede ühele poole-le (teine lehekülg jääb puhtaks), ridade vahedega vähemalt 1 sentimeeter.

4. Lühijutu äraandmise viimne täht-aeg on 12. jaan. 1940. a. kl. 12.

5. Lühijutu käsikiri olgu autori nimeta. Käsikiri tuleb panna ümbrikku ja see enne äraandmist kinni kleepida. Kinni-kleebitud ümbrikule tuleb kirjutada mingi märgusõna või varjunimi. Autori õige nimi ja klassi nimetus, kus ta õpib, tuleb paigutada teise ümbrikku ja see ka kinni kleepida. Teine ümbrik peab ole-ma varustatud sama märgusõna või var-junimega, mis on käsikirja ümbrikulgi. Mõlemad ümbrikud tuleb lasta kooli kantselei eesruumi ülespandud kirja-

kasti. Lühijuttude hindamisžürii avab hindamisele asudes kõik need ümbrikud, kus on käsikirjad. Kui käsikirjad on hin-natud ja otsused märgusõnade põhjal tehtud, avatakse õpilaste juuresolekul teistest ümbrikkudest ainult need, mis on varustatud auhindu saanud käsikir-jade märgusõnadega, kuna ülejäänud jäetakse avamata ja antakse „TTG“ pea-toimetaja valdusse.

6. I auhinnaks on 10 krooni, II auhinnaks 6 kr. ja III auhin-n'a'k's 4 krooni. Seejuures on žüriil õigus ka mõnd auhinda välja andmata jätta ja mõnd auhinda kahe- või mitme-kordistada.

7. Auhinnatud tööd ilmuvad „TTG-s“ ilma honorarita. Auhindamata tööd jää-vad „TTG“ toimetuse kätte ja toimetusel jääb õigus, läbi rääkides autoritega, mõnda neist avaldada ka ilma honorarita.

8. Auhindamisžüriisse kuuluvad esin-dajad „TTG“ toimetusest, eesti keele õpe-tajate hulgast ja Õpilaspere valitsuse poolt. Žürii koosseis avaldatakse hilje-malt jaanuarikuus 1940 (enne võistlust).

NB! Palutakse eriti silmas pidada võistluste tingimuste 2. ja 3. punkti, mille vastu oli palju eksimusi möödunud aasta võistlustel.

„TTG“ toimetus.

Kirjanduslik varia.

Läti keeles on ilmunud kogumik eesti paremaid novelle, nimelt Fr. Tuglase „Inimese vari“, A. H. Tammsaare „Tähtis päev“, M. Metsanurga „Kreeps“, A. Ki-vika „Tilulilulii“, P. Vallaku „Viis vana ruuna“, M. Jürna „Esimesed langenud“, A. Mälgu „Meeste vahel“, K. A. Hindrey „Neero“. Väga tabava sissejuhatuse on kirjutanud prof. A. Oras. Tõlkijaks on Leo Švarc. Arvustus suhtub eesti novel-lidesse väga tunnustavalt.

H. Visnapuu „Käoorvik“ on ilmunud Igor Severjanini venekeelses tõlkes peal-kirja all „Polevaja fialka“.

A. Gailiti „Isade maa“ saksakeelsele tõlkele on järgnenud äsja sama autori „Karge mere“ tõlge pealkirjaga „Die Insel der Seehundsjäger“. Raamat on Berliini Propuläen-kirjastuse poolt maitsekalt välja antud.

Fr. Tuglase „Lühike eesti kirjandus-lugu“, nime all „Viron kirjallisuuden his-toria“ on tõlgitud soome keelde.

Jaques Baruch tõlgib praegu Fr. R. Kreutzwald'i „Kalevipoega“ prantsuse keelde.

Õpilaspere vanem Virve Liik.

TIIG, TIIP ja TIIR Õpilaspere vanema valimine toimus 26. sept. 1939. a. kella 1—3 p. l. Õpilaspere vanema kandidaadideks olid üles seatud Õpilaspere esinduse ja õppenõukogu valikul: Virve Liik III g. kl. ja Aino Unt III g. kl. Hääli sai Virve Liik 329 ja Aino Unt 45. Tühje sedeleid oli 2 ja rikutuid ka 2. Seega oli valitud meie tänavuseks Õpilaspere vanemaks Virve Liik.

Praegune Õpilaspere valitsus ühes direktoriga: Istuvad: haridusjuht Laine Kallak, Õpilaspere vanem Virve Liik, Õpilaspere vanema abi Aino Unt, dir. J. Adamson; seisavad: sekretär Helene Rästa, laekur Maara Kuldvere, korraldaja Aino Räisa ja ringide juht Marta Antik.

*Kooli aastapäeval mälestame tõsises leinas aasta
kestel lahkunud*

TTG vilistlasi Leida Käärt-Keedus't,
Irene Torim'it,
Helmi Raudsepp'a,

TIIR vilistlasi Tamara Klein'i,
Silvia Vellama't,
õpilasi Heljo-Õilme Kuuse't ja
Salme Lesta't

*TIIG, TIIP ja TIIR õpetajas- ja
õpilaspere ja TTG Vil.-kogu.*

Kiri lastevanemaile väljaspool Tartut.

Lugupeetud lastevanem!

Käesolevaga teatame Teile, et jaanuarikuu 1940. a. avatakse Tartus kooli-õpilaste-tütarlaste internaat ühingu poolt „Õpilasinternaat Tartus“. Nimetatud ühing tahab kõrvalada puudusi, mis esinevad sel alal ja asutab gümnaasiumi, keskkooli ja kutsekooli õpilaste internadi, mis esialgu mahutab 30 õpilast.

Internaadis hoolitsetakse õpilaste korraliku toitlustamise eest, pääle selle saab õpilane sisustatud korteri ühes küttega ja valgustusega. Õpilase pesu pestakse internaadis.

Õpilastel on järelevalve. Korra, käitumise, hoolsuse ja puhtuse eest hoolitseb internaadi juhataja.

Kuutasuks on ette nähtud kr. 32.—, mis tasutakse iga kuu alguses kindlaks

määratud ajal. Tasuda on võimalik osaliselt ka toiduaineis.

Lähemaid ja üksikasjalisemaid teateid on võimalik saada alates 1. novembrist s. a. igapäev kella 1—2 „Talupere-naise“ toimetuse kontoris, Peeter Põllu 5.

Kuna õpilaste arvu selgitamisega on kiire, palutakse lastevanemaid, kes soovivad jaanuaris oma last internaati saata, teatada sellest hiljemalt 1. detsembriks k. a. Juhul, kui soovijate arv ületab 30, on eesõigus esimesil sissekirjutajail. Teised jäävad järjekorda.

Tartus, 27. oktoobril 1939. a.

Austavalt

Ühing „Õpilasinternaat Tartus“.

Aadress: Tartu Maavalitsus.

Kooli elu.

Teateid koolielust.

Õppetöö lõppes kevadel 26. mail ja algas sügisel 28. augustil. Uute õpilaste vastuvõtmine progümnaasiumi ja reaalkooli noorematesse klassidesse toimus 30.—31. mail ja 1. juunil, progümnaasiumi ja reaalkooli vanematesse klassidesse ning gümnaasiumi aga 12.—14. juunini. Järeleksamid olid sügisel progümna. ja reaalkooli lõpuklassides 22. augustil ja teistes klassides 24.—26. augustini. Uute õpilaste vastuvõtmine oli samuti 24.—26. aug. Uusi õpilasi võeti vastu kevadel ja sügisel kokku järgmisel arvul: progümnaasiumi I klassi 48, II klassi 2, IV kl. 1, V kl. 2; reaalkooli I klassi 92, II klassi 4, III kl. 5; gümnaasiumi I klassi 44, I kl. 4. Kokku võeti vastu 206 õpilast.

Klasse on praegu koolis üldse 14, sellest arvust progümnaasiumi klasse 5, reaalkooli klasse 6 ja gümnaasiumi klasse 3. Õpilasi on praegu koolis üldse 617 (m. a. 545).

Õpetajaist on lahkunud: 1. aug. prl. Leida Krass ja 17. oktoobril prl. Thusnelda Thomson. Uute õppejõududena asusid töösse 1. aug. prl. Lille Mihhels, pr. Paula Roove, prl. Maimu Usin ja 17. oktoobril pr. Alma Arand.

Progümnaasiumi lõpetasid kevadel järgmised 31 õpilast: Jüta Adamson, Silvia Allik, Helle Ambre, Silvia Annok, Vaike Brett, Anita Bruus, Inga Freiberg, Maimo Juhkasson, Aime Karm, Ädu Kerem, Aino Keske, Regina Koha, Evi Laaman, Laine Lemming, Heljo Lepik, Koidula Lepp, Karin Logina, Aino Männi, Virve Mõtus, Stella Navi, Helmi Parmson, Aino Parts, Helene Rästa, Miralda Sunzel, Tiiu Saag, Helvi Vedam, Aino Viirand, Maimo Villemson, Helga Vooremaa, Leida Võsu. Sügisel lõpetasid progümnaasiumi 10 õpilast: Liidia Aarde, Inna Kurvits, Koidula Mandre, Asta Nigul, Laine Palu, Leida Plaksi, Linda

Reiman, Heljo Räisa, Leida Siiloja, Raja Vissak.

Reaalkooli lõpetasid kevadel 37 õpilast: Käthe Haberland, Maimu Hallisk, Helgi Hanson, Astra Heinlaid, Ilme Helmeste, Mia Jõgiste, Endla Kakk, Hilja Kangro, Tamara Klein, Salme Kuusik, Maimu Kõks, Aino Laanemaa, Evi Maiste, Hilda Müller, Linda Määr, Hilja Nerska, Endla Oksbek, Laine Palangu, Laine Pehka, Aino Piirpää, Ella Rand, Anita Reeben, Vilma Rinaldi, Virve Roonurm, Helga Saar, Laine Sillaste, Maimu Suits, Elsa Tigane, Virve Tigane, Endla Toom, Aino Vaga, Erna Vahkal, Marta Vares, Silvia Vellama, Astrid Villup, Hilja Viira, Maimo Virks. — Sügisel lõpetasid reaalkooli 11 õpilast: Mia Ariko, Ofelia Elvere, Jüta Kaik, Irene Kamradis, Aime Kivistik, Linda Kolga, Ellen Laan, Linda Paim, Hilja Rüütli, Alma Sonn, Endla Tilga.

Kooli avaaktus.

Õppetöö algas 28. aug. kell 9. Esmalt koguneti saali, kus direktor pidas lühikeset tervituskõnet õpilastele. Kõnes sooviti kõigile head töötahet ja -indu eelseisvaks õppetööks.

Anti teada ka klassidele klassijuhatajad ja koduklassid.

Pärast aktust mindi koduklassidesse, kus klassijuhatajad jagasid õpilastele teatevihud. Lühikest aega kasutati klassijuhatajatega tutvumiseks. Sel päeval tunde polnud ja õpilased läksid koju.

Presidendi vastuvõtt.

4. sept. külastas Vabariigi President Tartut, mille puhul rivistusid kõik Tartu koolid spaleeridesse, alates Tartu linna piirist kuni „Vanemuiseni“. Täpselt kell 10:10 saabus Vabariigi President Tartu linna piirile, kus talle anti lilli kooliõpilaste poolt. Meie koolist andis Vabariigi Presidendile lilli Virve Liik III g. kl.

Peale tervituskõnet sõitis Härra President ühes oma saatjaskonnaga „Vanemuise-

sesse". Hiljem võtsid õpilased osa ka paraadist Raekoja platsil.

Vastuvõtt oli üldiselt väga südamlik ja jättis kõigisse hea mulje.

Õppetöö aruanne 1938./39. õ.-a. kohta.

(Sulgudes on arvud 1937./38. õ.-aastast.)

1. Õpilaste arv: õppeaasta algul 545 (536); tuli juurde 8 (5); lahkus 12 (18); õppeaasta lõpul 541 (523).

2. Puudumine ja hilinemine: puudunud tundide üldarv 32,123 (26,262); iga õpilase kohta 58 (48); sugugi ei puudunud 24 (35) õpilast; nende % 4 (6); hilinemisi oli üldse 650 (493), iga õpilase kohta 1,2 (0,9); sugugi ei hilineunud 318 (329); nende % 60 (60). Klasside järjekord puudunud tundide suhtes (vähemast arvust suuremani): pg. I 38 t., rlk. Iib 38 t., rlk. Ia 40,8 t., rlk. Iia 50 t., rlk. Ib 60,9 t., g. I 63,9 t., pg. II 64,6 t., pg. III 65,4 t., g. II 69 t., rlk. III 69,4 t., pg. IV 69,9 t., pg. V 76,6 t.

3. Edasijõudmine: üle viidud järgm. klassi 380 (379); nende % 70 (72); järeleksamid 131 (111); nende % 24 (21), jäi samasse klassi 30 (33) nende % 6 (7); väga häid hindeid kokku 931 (1079), häid hindeid 2704 (2622) rahuldavaid hindeid 3120 (2977), puudulikke 284 (286), nõrku 0 (2); cum laudesid: I pg. 6, II pg. 9, III pg. 3, IV pg. 1, V pg. 3, Ia rkl. 3, Ib rkl. 3, Iia rkl. 1, Iib rkl. —, II rkl. 2, I g. 3, II g. 1, kokku 35 (53).

Klassilõpetajate % suuremast väiksemani: II g. 94, II pg. 82, III pg. 77, Iia rkl. 72, III rkl. 71, I pg. 70, IV pg. 69, II g. 68, Ia rkl. 68, V pg. 65, Ib rkl. 55, Iib rkl. 55.

Klasside järjestus edasijõudmise keskmise numbri järgi (paremast halvemani): II pg. 3.828, I pg. 3.805, I g. 3.672, Iia rkl. 3.624, III rkl. 3.590, III pg. 3.586, Iib rkl. 3.546, V pg. 3.537, IV pg. 3.531, Ib rkl. 3.501, Ia rkl. 3.495.

4. Käitumine: käitumine väga häa 531 (518), häa 7 (5); rahuldav 3 (0). Märkuste üldarv 488 (340), iga õpilase kohta 0,9 (0,6).

TIIG, TIIP ja TIIR õpilaste edasijõudmine 1939./40. õ.-a. I veerandil.

Keskmine edasijõudmine nr. — 3,513.

Klasside järjestus keskmise numbri järgi: 1) prog. I kl.: 3,761; 2) prog. III kl.: 3,671; 3) prog. II kl.: 3,647; 4) gümn. I kl.: 3,631; 5) reaalk. Ia kl.: 3,579; 6) gümn. III kl.: 3,569; 7) gümn. II kl.: 3,565; 8) reaalk. IIIa kl.: 3,513; 9) reaalk. Ib kl.: 3,491; 10) prog. V kl.: 3,402; 11) reaalk. Iib kl.: 3,402; 12) prog. IV kl.: 3,395; 13) reaalk. Iia kl.: 3,313; 14) reaalk. Iib kl.: 3,280.

Cum laude õpilasi: 24.

Valge lille hommik.

Valge lille päeva puhul, mis oli 23. ja 24. sept., peeti 23. sept. hommikul aktus. Päeva tähtsust selgitas õpet. A. Miller, esitades lühikese kokkuvõtte tiisikuse kui inimeste kardetavaima vaenlase hävitustööst, kõneldes tiisikuse eest hoidumisest ja tema ravimisest. Teisena kõneldes veel II gümn. õpilane L. Sillaots.

Õpilaspere esinduse koosseis.

Õpilaspere esindusse kuuluvad 1939./40. õ.-a. järgmised õpilased:

gümn. III kl.: Virve Liik, Aino Unt;
gümn. II kl.: Linda Vene, Luule Rägo;
gümn. I kl.: Helene Rästa, Hilja Kangro;
prog. V kl.: Ursula Merits, Asta Padius;
prog. IV kl.: Eha Ots, Endla Rästa;
prog. III kl.: Evi Krass, Karin Juhani;
prog. II kl.: Evi Tähiste, Tiit Liik;
prog. I kl.: Lia Tamm, Eetla Ein;
reaalk. IIIa kl.: Ilve Pill, Valli Siider;
reaalk. Iib kl.: Linda Lilleorg, Aino Piir;
reaalk. Iia kl.: Laine Ostra, Helga Mõtus;
reaalk. Iib kl.: Heljo Kivon, Lehti Aruella;
reaalk. Ia kl.: Erika Todi, Mai-Liis Üts;
reaalk. Ib kl.: Aino Tamtik, Emma Vainik.

Esinduse avakoosolek.

Esimene Õpilaspere esinduse koosolek peeti 12. IX 39. a. Päevakorras oli: 1) koosoleku rakendamine ja 2) valimised.

Koosolekut juhatas V. Lill (III g.), protokollis L. Rägo (II g.). Esinduse juhatajaks valiti V. Lill (III g.). Esinduse

juhatusse said H. Rästa, L. Vene, H. Kangro ja U. Merits.

Juhatus jagas hiljem ametid järgmiselt: juhatajaks V. Lill, tema abiks H. Rästa, kirjatöimetajaks L. Vene, tema abideks H. Kangro, U. Merits.

Esinduse teine koosolek 14. IX 39.

Teine esinduse koosolek oli 14. IX 39. a. Päevakorras oli Õpilaspere vanema kandidaatide püstitamine ja valimiskomisjoni valimine.

Õpilaspere kandidaatideks said: V. Liik (ühel hääl), M. Antik (18 h.), H. Rästa (17 h.), A. Unt (13 h.), L. Kallak (10 h.).

Vaiimiskomisjoni valiti: U. Merits, H. Kangro, L. Vene ja L. Aruella.

Esinduse kolmas koosolek.

Kolmas esinduse koosolek peeti 25. sept. s. a, filosoofia-klassis suurel vahetunnil.

Päevakorras oli: 1) Õpilaspere valituse kinnitamine, 2) „TTG” toimetuse kinnitamine.

Valitsusse kinnitati Õpilaspere vanema V. Liigi ettepanekul: Õpilaspere vanema abiks Aino Unt (III g.), haridusjuhiks Laine Kallak (III g.), korraldajaks Aino Räisa (III g.), ringide-juhiks Marta Antik (III g.), laekuriks Maara Kuldvere (II g.), valitsuse sekretäriks Helene Rästa (I g.).

„TTG” toimetusse liikmeiks kinnitati „TTG” peatoimetaja ettepanekul: tegevtoimetajaks L. Pullerits ja toimetuse liikmeiks: H.-L. Imelik, T. Kudeviita, V. Saral, L. Laursoo, A. Mägi, H. Parmson, V. Lepason.

„TTG” toimetuse koosseis ja tema ülesanded.

K. R a u d — pea- ja vastutav toimetaja, A. R a i e l o — tema abi; V. K ä p a — talituse juht, majandusliku ala hooldaja; J. H i r v — kunstiline nõuandja; L. P u l l e r i t s — tegevtoimetaja, juhtkirjade ja artiklite toimetaja; A. M ä g i — ilukirjanduse, veste- ja memuaaride-osa toimetaja gümn. klassides; V. L e p a s o n — illustratsioonide-osa toimetaja vanemates klassides; H. P a r m s o n — kooliteadete toimetaja; T. K u d e v i i t a — ilukirjanduse-osa toimetaja progümn.

klassides; L. L a u r s o o — kooliteadete toimetaja; H.-L. I m e l i k — illustratsioonide-osa toimetaja nooremates klassides; V. S a r a l — ilukirjanduse-osa toimetaja reaalkooli klassides.

Lastevanemate üldkoosolek

peeti pühap., 1. okt. kl. 3 p. l. kooli saalis järgm. päevakorraga: 1) avasõna dir. J. Adamsonilt, 2) koosoleku rakendamine, 3) aruanne õppe- ja kasvatustööst dir. J. Adamsonilt, 4) aruanne õpilaste tervislikust seisukorrast kooliarstilt prl. H. Puusepalt, 5) ülevaade Lastevan.-komitee tegevusest hr. A. Juhani, 6) valimised, 7) läbirääkimised.

Koosolekut juhatas dir. J. Adamson, protokollis pr. J. Rästa. Koosolek oli vanemate-rohke ja elavalt võeti sõna läbirääkimiste osas.

Komiteesse valiti järgmised lastevanemad:

Prog. I kl.: pr. H. Paas ja hr. J. Prett, asemik pr. H. Palm; prog. II kl.: hr. M. Sass ja hr. J. Krass, asemik pr. A. Tendre; prog. III kl.: hr. A. Eisma ja pr. S. Zääro, as. pr. L. Soni; prog. IV kl.: pr. L. Imelik ja pr. A. Kudeviita; as. pr. L. Paris; prog. V kl.: hr. A. Juhani ja pr. E. Vellema, as. pr. N. Milk; reaalk. Ia kl.: pr. E. Augla ja hr. J. Karro, as. pr. A. Nõmm; reaalk. Ib kl.: pr. H. Avi ja pr. M. Johannson; as. pr. A. Pärn; reaalk. IIa kl.: pr. A. Ostra ja hr. A. Kangur, as. hr. A. Tiiga; reaalk. IIB kl.: pr. E. Zirk ja pr. A. Mölder, as. pr. A. Marli; reaalk. IIIa kl.: pr. E. Pill ja pr. H. Kutsar, as. pr. L. Toomel; reaalk. IIIB kl.: hr. A. Pärn ja pr. E. Lilleorg, as. hr. O. Järvel ja hr. A. Piir; gümn. I kl.: pr. J. Rästa ja pr. M. Helmeste, as. hr. A. Annok ja hr. A. Navi; gümn. II kl.: pr. A. Viira ja pr. L. Kuusik, as. pr. A. Reelaid; gümn. III kl.: hr. V. Ploom ja pr. A. Raidal, as. pr. P. Vari.

Lastevanemate-komitee juhatusse valiti järgneval komitee koosolekul: esimeheks hr. A. Juhani, tema abiks pr. L. Imelik, laekuriks hr. M. Sass, kirjatöimetajaks pr. J. Rästa, tema abiks hr. A. Eisma.

Õppenõukogusse vanemate esindajatena valiti: hr. A. Juhani ja pr. L. Imelik; revisjoni-komisjoni: hrad A. Eisma, A.

Kangur ja J. Krass; einelaua perenais-
teks: proudad E. Vellema, M. Helme-
ste ja N. Milk.

TIIG lõpumärkide kättesaamine.

TIIG lõpumärkide kättesaamine toi-
mus 30. sept. neljanda ja viienda tunni
ajal. Lõpumärkide kättesaamise avas dir.
J. Adamson, tervitades värskeid abituri-
ente. Edasi kõneles klassijuhataja hr. F.
Laarens. Abiturientide poolt võttis sõna
klassivanem V. Liik. Güm. II kl. poolt
tervitas õpilane H. Saag. Sellele järgnes
pildistamine ja omavaheline koosviibi-
mine õhtul.

TIIP ja TIIR abiturientide lõpumärkide saamine.

TIIP ja TIIR abiturientide lõpumärkide
kättesaamine toimus laupäeval, 23. sept.
viienda tunni ajal joonistusklassis. Peale
TIIP ja TIIR abiturientide olid kohal dir.
J. Adamson, insp. S. Pruuden, klassijuha-
tajad K. Raud, M. Sorgsepp ja Th. Thom-
son. Avasõna ütles dir. J. Adamson, mil-
lele järgnes märkide kättesaamine. See-
järel võttis tervituseks sõna klassijuha-
tajate nimel õpet. M. Sorgsepp, kuna
tänuõnu klasside nimel ütles õpil. A. Pe-
dius (V prog.). Lõppsõna oli dir. J. Adam-
sonilt. Edasi oli saalis abiturientide pil-
distamine.

Õhtu kell 6 algas üldine teeõhtu, kus
õpilased kandsid ette mitmesuguseid palu.
Lõpuks oli omavaheline tants saalis.

Klassihommikud.

18. sept. esines klassihommikul III g.
kl. Klaveril esitas Laine Kallak Beethoven'i
„Sonaadi“ III ja IV osa ja Hilja Ploom
deklameeris M. Under'i luuletuse „Koter-
man“.

2. okt. esines klassihommikul II g. kl.
Klaveril esitas A. Viira Glinka „Lõokese“
ja Linda Vene laulis Tammeveski laulu
„Üksainus õis“.

12. okt. esines klassihommikul I g. kl.
Klaveril esitasid õpilased H. Kangro ja
L. Põlluaas Moschkovzki „Hispaania tant-
su“ ja õpil. V. Muhhin Rahmaninov'i „Pre-
ludio“.

22. okt. esines klassihommikul V prog.
kl. Klaveril esitas Imbi Simre M. Lüdigi

muusikapala „Vee peal“. Heljo Räisa dek-
lameeris Jaan Lõo luuletuse „Kodu“ ja
Asta Anderson Marie Underi luuletuse
„Suveõhtu maal“.

Kodutütarde avakoondus.

Meie kooli kodutütarde rühm pidas
15. sept. 1939. a. avakoonduse, mis toimus
kooli saalis. Avakoondusest võttis osa
ka Kodutütarde vanem prl. S. Pruuden.
Koonduse päevakorras oli: 1) avamine,
2) möödunud aasta tegevuse aruanne,
3) muljeid laagrist, 4) valimised, 5) tun-
nusmärkide jagamine juhtidele, 6) lõpe-
tamine.

Rühma juhatusse valiti möödunud aasta
juhatuse tagasi, koosseisus: rühmajuhiks
Helmi Zeisig (III g. kl.), laekuriks Salme
Sibul (III g. kl.), majaemaks Alma Leemet
(III g. kl.), kirjatoimetajaks Marta Antik
(III g. kl.), kroonikakirjutajaks Luule
Rägo (II g. kl.) ja teaturiks Hilja Kangro
(I g. kl.). Rühmavanemaks on pr. V. Ojas-
soo.

Rühmas on 114 kodutütart, kes on jao-
tatud salkadeks, mida on tänavu 12. —
Salga „Leek“ juht — Hilja Raidal, vanem
— pr. A. Arand; salga „Hiie“ juht —
Liidia Lillemägi, vanem — pr. A. Arand;
salga „Kanarbik“ juht — Linda Vene,
vanem — prl. M. Usin; salga „Nurme-
nukk“ juht — Sigrid Lagastik, vanem —
prl. H. Liiv; salga „Vilkuv täheke“ juht —
Helvi Roonurm, vanem — prl. M. Sorg-
sepp; salga „Põhjanaan“ juht — Endah.
Vilper, vanem — pr. A. Arand; salga
„Lepatriinu“ juht — Luule Rägo, vanem
— prl. H. Liiv; salga „Kuldkiir“ juht —
— Helga Jaanisto, vanem — prl. M. Usin;
salga „Sirjelind“ juht — Linda Lau-
sing, vanem — prl. M. Sorgsepp; salga
„Sära“ juht — Aino Sild, vanem — pr.
V. Ojassoo; salga „Tarmo“ juht — Marta
Antik, vanem — pr. V. Ojassoo; salga
„Põhjakroon“ juht — Alma Põldvee, va-
nem — pr. V. Ojassoo.

Sõit Kaagveresse.

7. sept. toimus terve kooliga väljasõit
Kaagveresse. Väljasõit algas kell 9 hom-
mikul ja Kaagverest sõideti tagasi kell
4 p. l. Sõit õnnestus hästi ja jättis kaasa-
sõitjaisse head muljed.

Spordiringi tegevus.

Spordiringi avakoosolek toimus 5. okt. kell 17 ajaloo-klassis. Koosoleku päevakorras oli: 1) avamine, 2) koosolekujuhataja ja protokollia valimine, 3) referaat, 4) läbirääkimised.

Koosoleku avas Spordiringi möödunud aasta juhataja Virve Liik. Koosolekujuhatajaks valiti avaja ja protokollijaks Helmi Zeisig.

Juhatusse valiti: juhatajaks — Helmi Zeisig (III g.), abijuhatajaks — Aino Raud (II g.), laekuriks — Anita Bruus (I g.), kirjatoimetajaks — Laine Lemming (I g.), tema abiks — Rutt Norman (V prog.).

Õpet. prl. Maimu Usin refereeris teemal „Kehalise kasvatuse ajaloo“.

Koosolekust võttis osa 28 õpilast, õpetajasliikmeist pr. L. Haamer ja prl. M. Usin.

10. okt. kell 14 toimus juhatus koosolek, kus võeti vastu tegevuskava. Tegevuskavas on ette nähtud: rahvastepalli harjutustunnid noorematele klassidele; harjutustunnid võrk- ja korvpalli keskmistele ja vanematele klassidele; klassidevahelised võrkpalli-võistlused suuskadel lähemasse Tartu ümbrusse; kevadkuudel võistlused rahvaste-, võrk- ja korvpallis; samuti tahetakse korraldada võistlusi teiste keskkoolidega. Kogu aasta peale on jaotatud harjutustunnid (kergejõustik, võimlemine, ujumine, matk).

Kunstiringi tegevus.

Kunstiringi avakoosolek peeti 19. okt. Koos oli 12 õpilast ja hooldaja-õpetaja hr. J. Hirv.

Koosoleku avas Kunstiringi läinud aasta juhataja Hilja Ploom, kes esitas ka läinud aasta tegevuse aruande. Järgnes juhatus valimine, mis kujunes järgmiseks: juhataja — Hilja Ploom, juhataja abi — Virve Lepasson, kirjatoimetaja — Laine Kallak, laekur — Hilja Raidal ja ametita liige — Helga Imelik.

Koosolekul arutati eeloleva aasta tegevust. Otsustati korraldada jónistus-tunde hr. J. Hirve juhatusel, loengute- ja ettekannete-õhtuid mitmesuguste kunstivoolude tutvustamiseks, mõningaid mälestusõhtuid ja teeõhtuid.

Humanitaarringi tegevus.

Humanitaarringi avakoosolek peeti 12. okt. Koos oli 23 õpilast ja hooldaja-õpetaja pr. E. Toomse.

Koosoleku avas Humanitaarringi läinud aasta juhataja Laine Kallak, esitades aruande möödunud aasta tegevusest. Järgnesid valimised. Juhatus kujunes järgmiseks: L. Alari (III g.) — juhataja, L. Kallak (III g.) — abijuhataja, V. Lepasson (III g.) — kirjatoimetaja, L. Pullerits (III g.) — laekur ja M. Kuldvere (II g.) — ametita juhatuseliige.

Läbirääkimistel otsustati võtta eeloleva aasta tegevuskavva referaat- ja huviõhtud.

Esimene referaatõhtu peeti koos TIG Humanitaarringiga. Refereeris TIG õpilane Rebane teemal „Tänapäeva noorsoo ideoloogia“. Oponeeris TIIG õpil. Laine Kallak.

Suurema järgneva üritusena võib märkida seltskondlikku kohut F. Dostojevski „Kuritöö ja karistuse“ ainetel. Kohus toimub Tartu koolide humanitaarringide korraldusel.

Loomakaitse aktus.

Ülemaailmalise loomakaitse-päeva puhul, mis on 4. okt., korraldati neljapäeval, 5. okt. teadaannete-hommiku asemel loomakaitse-aktus. Lühikese ülevaate loomade kasulikkusest inimesele ja sellest, kuidas neid tuleb kaitsta ja nende eest hoolitseda, andis reaalk. Iib kl. õpilane Vaike Saral.

Hõimuaktus.

Hõimuaktus peeti 21. okt. 5. tunni ajal. Aktuse avas dir. J. Adamson. Sellele järgnes õp. pr. E. Toomse kõne „Liivlastest“. Kõne sisuks oli meie hõimlaste, väikearvuliste liivlaste eluolude selgitamine. Aktusel esines gümn. II kl. kahekordne kvartett kahe ungari lauluga. Deklamatsioon Ridalalt ja Aholt kandsid ette J. Kull (III prog.) ja E. Tammet (II g.). Klaveriduetiga esinesid gümn. II kl. õpilased E. Vilper ja Viira. Lõppsõna ütles dir. J. Adamson ja aktus lõppes riigihümniga.

Kooli aastapäeva aktuse kava.

Aktus „Vanemuise“ kontsertsaalis (Aia t. 6) 14. nov. kl. 10 e. l.

I.

1. Koraal: Ma kummardan sind, armuvägi.
2. Vaimulik kõne . . . õpet. J. Kimmel.

II.

Avamäng — Tartu I Güm. orkester õpet. A. Nieländri juhatusel.

Avasõna — dir. J. Adamson.

Miks sa nutad, lillekene. A. Kapp.

Õõtsuv meri. R. Tobias. — Laulab güm., õpilaste koor õp. P. Konsapi juh.

Kõne: Tulevase haritlaskonna kasvamisest — insp. S. Pruuden.

Mandoliinide-orkester: a) Largo. R. Tobias; b) Menuett. L. Beethoven. — Mandoliinide-orkester õpet. P. Konsapi juhatusel.

Aruanne kooli õppe- ja kasvatustöö tulemustest — dir. J. Adamson.

Tervitused.

Lõppsõna — dir. J. Adamson.

Aastapeo ettekanded „Vanemuise“ teatri ja kontsertsaalis 14. nov. (nooremaile klassidele algusega kl. 4 ja vanemaile klassidele algusega kl. 7.30),

I.

1. a) Miks sa nutad, lillekene. A. Kapp.
- b) Õõtsuv meri. R. Tobias.
- d) Talgutants. H. Känd. — Gümnaasiumi õpilaskoor.
2. a) Noorte laul. J. Jürime.
- b) Lõbusõit. R. Päts.
- d) Marupolka. R. Päts. — Progümnaasiumi ja reaalkooli õpilaskoor.

3. a) Kui ma hakkann laulemaie. M. Saar.
- b) Kangakudumise laul. E. Oja.
- d) Saarlaste laul. V. Nerep. — Ühendatud koorid.

4. Rapsoodia. T. Lemba. Klaveril güm. II kl. õpilane Ketsia Rannut.

5. a) Eeossaises. Fr. Chopin.

b) Unustatud valss. Fr. Liszt. — Klaveril progüm. V kl. õpilane Heljo Sepp.

6. a) Pääsuke. Dell'Acqua.

b) Küsimused. Fr. Chopin. — Laulab vil. L. Aadre, „Estonia“ teatri ooperilaulja.

II.

1. Võimlemine.

2. Grotesk rahvatantsude ainetel. — Tantsivad progümnaasiumi I, II ja III kl. õpilased.

3. Hispaania rütm. — Tantsib vil. Asta Asman.

4. Cardaš. — Tantsivad vilistlased, progüm. ja reaalkooli õpilased.

5. Vesineitsite koor ooperist „Russalka“ ühes lavatantsuga. A. Dargomõžski. — Tantsivad gümnaasiumi, progümnaasiumi ja reaalkooli õpilased.

Õpilaste ettekandeid juhatavad: koorilaulus: õpet. hr. P. Konsap, klaverimängus õpet. prl. T. Jaldre, võimlemises õpet. prl. M. Usin, rühmatantsus õpet. P. Roove.

Tants.

„Vanemuise“ kontsertsaalis pärast vanematele klassidele korraldatud lavatettekannete lõppemist.

Kooli XX aastapäevaks ilmus album

TTG, TIIG, TIIP ja TIIR 1934—1939.

Saada kooli kantseleist. — Õpetajad, õpilased, lastevanemad, vilistlased ja kooli sõbrad muretsevad kõik endile selle albumi.